Ἀριθ. 608 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΒ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΔ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 23 Αὐγούστου 1887

ΜΕΧΡΙ ΒΩΛΟΥ

(Ὁδοιπορικαὶ σημειώσεις.)

[Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον].

Γ'.

Σήμερον μετὰ μεσημβρίαν θ' ἀνέλθωμεν δι' ἡμιόνων εἰς Πορταριάν, θὰ καταλύσωμεν εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Προδρόμου, βυζαντινὸν μοναστήριον, γυναικεῖον ἄλλοτε καὶ μεταβληθὲν εἰς ἀνδρικὸν τῷ 1272, ὁπότε ἀνεκτίσθη ὑπὸ τῆς Ἄννης Παλαιολογίνης Κομνηνῆς. Θὰ ἐγερθῶμεν ἀπὸ βαθέος ὄρθρου, θ' ἀναβῶμεν, ὑπὸ τὴν ἑωθινὴν δρόσον, εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Πηλίου, καὶ θὰ ἴδωμεν τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα, ὅπως οὐδέποτε τὸν εἴδομεν ἐπὶ ζωῆς μας, καὶ θ' ἀπολαύσωμεν ἑνὸς τῶν μαγευτικωτέρων πανοραμάτων, εἰς ὃ ἐνετρυφησαν ποτὲ ὀφθαλμοί.

Πρὸς ἀνατολάς, θὰ ἴδωμεν ἀναπεταννύμενον γλαυκὸν τὸ Αἰγαῖον, ἐκτεινόμενον μέχρι τοῦ Ἄθω, οὗ αἱ κορυφαὶ θὰ σκιαγραφῶνται ἐν τῷ ὁρίζοντι πλήρεις θρησκευτικοῦ μυστηρίου· πρὸς μεσημβρίαν ἐκτεινόμενον κυανοῦν τὸν Παγασητικὸν κολπον καὶ ὄπισθεν αὐτοῦ ὑπὸ ἰόχρουν πέπλον, τὴν Ὄθρυν καὶ τὴν Οἴτην, καὶ εἰς τὸ βάθος, ἀποκλείοντα τὸν ὁρίζοντα, τὸν μεγαλοπρεπῆ Παρνασσόν· πρὸς δυσμὰς θ' ἀναπτύσσηται τὸ γραφικὸν θεσσαλικὸν πεδίον, ἐν ᾧ θ' ἀποστίλβῃ ὡς κάτοπτρον ἡ Βοιβηΐς, ἡ διὰ μέσου κλάδων καλλιμαρμάρους ναοὺς ἀντανακλῶσα ἄλλοτε, καὶ σήμερον πεζὸν ἀναλαβοῦσα προορισμὸν νὰ διατρέφῃ διὰ τῶν ἀφθόνων ἰχθύων της τοὺς πένητας τῆς Θεσσαλίας, τοὺς νεωτέρους τούτους *Πενέστας*.

Ὡς ὁ γαστρίμαργος αἰσθάνεται ἡδονικώτατα γαργαλιζομένην τὴν γλῶσσάν του ἐνώπιον καρυκεύματος ὅπερ πολλάκις ὠνειροπόλησεν ἡ φαντασία του, αἰσθάνομαι ἤδη ἐν τῇ ψυχῇ μου τὴν ἄρρητον ἀπόλαυσιν, ἣν θὰ ἐμποιήσῃ αὐτῇ ἡ ὑπερφυὴς καλλονὴ τοῦ Πηλίου, αἰσθάνομαι ἤδη θωπευόμενον τὸ βλέμμα μου ἐκ τῆς δροσερότητος τῶν φυλλωμάτων, καὶ τῶν ὑπὸ τὰς πρασίνας σκιὰς κελαρυζόντων κρυσταλλωδῶν ναμάτων. Ἀξιωματικοὶ τοῦ Γαλλικοῦ ναυτικοῦ ἐνώπιον τῆς χλιδώσης εὐθαλείας τῶν ἀρκτικῶν κορυφῶν τοῦ Πηλίου, τῆς Ὄσσης καὶ τοῦ Ὀλύμπου, ἀνεμνήσθησαν τῆς γιγαντιαίας βλαστήσεως τῶν Τροπικῶν.

Θὰ ἴδω τὸ ὑψηλὸν καὶ ἄγριον κάλλος τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς του καὶ τοὺς ἀπορρῶγας βράχους καὶ τὰ σπηλαιώδη ἀκρωτήριά του ἐφ' ὧν συνετρίβη, ἐν θυελλώδει νυκτί, ὁ περσικὸς στόλος πρὸ τῆς ἐν Ἀρτεμισίῳ μάχης, καὶ τὰ σκοτεινὰ δάση τῶν ὀξυῶν, καὶ τὰς ἀποκρήμνους διαρρωγάς, καὶ τοὺς παταγοῦντας καταρράκτας, ἐκ τῶν κορυφῶν κατακρημνιζομένους καὶ συμμιγνύοντας, εἰς φοβερὰν δυῳδίαν, τὸν βαρὺν παφλασμόν των μετὰ τῆς βοῆς τῶν καταρρηγνυμένων ἐπὶ τῶν βράχων κυμάτων, ὁπόταν μαίνηται ὁ Ἀπηλιώτης· θὰ ἴδω τὸ ἤρεμον καὶ εἰδυλλιακὸν κάλλος τῆς δυτικῆς πλευρᾶς, ὅπου αἱ λόχμαι ἀποπνέουσιν εὐσμίαν καὶ ἐμποιοῦσι τὴν ἐντύπωσιν αἰωνίου ἔαρος ἐν ταῖς βαθυχλόοις κοιλάσι, ὅπου αἱ αὖραι ψιθυρίζουσι διὰ τῶν πλατάνων καὶ αἰγείρων εἰδύλλια γλυκύτερα τῶν τοῦ Θεοκρίτου, καὶ τὸ ἔδαφος διαπτύσσεται ἠρέμα ὡς διατηροῦν ἐπ' αὐτοῦ ἀπαλήν τινα θωπείαν τῆς χειρὸς τοῦ Πλάστου.

*
* *

Μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως οἱ παρὰ τὰ παράλια οἰκοῦντες Μάγνητες, κατατρυχόμενοι ὑπὸ τῶν ἐπιδρομέων, καὶ οἱ ἐκ τῆς Εὐβοίας καὶ τῶν παρακειμένων νήσων μεταναστεύοντες, οἵτινες ἔφευγον τοὺς Ἐνετοὺς καὶ τοὺς Ἀλγερίνους πειρατάς, προσέφυγον εἰς τὰς χαράδρας τοῦ Πηλίου καὶ τῆς Ὄσσης. Ἰδίως καταφυγὴν ἀπὸ τοῦ φοβεροῦ Τεπελενλῆ ἐζήτησαν πλεῖστοι κάτοικοι τῶν Ἀγράφων καὶ τῆς λοιπῆς Θεσσαλίας εἰς τὰ χωρία ταῦτα, ἅτινα ἐξαρτώμενα ἐκ τῆς *βαλιδὲ σουλτάνας* ἦσαν ἀπαραβίαστα.

Τὸ Πήλιον δὲν εἶχε μολύνῃ κατ' ἀρχὰς τουρκικὸς ποῦς· ἀλλὰ τὸ κάλλος εἶνε ἐπικίνδυνον εἰς τὰς χώρας, ὅπως, πολλάκις, καὶ εἰς τὰς γυναῖκας. Μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Θεσσαλικῆς πεδιάδος ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἐπίσημός τις ἀγᾶς μεταβαίνων διὰ τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου εἰς Μέκκαν, εἶδεν ἀπὸ τοῦ πλοίου τὰ ἀνὰ μέσον

τῶν δασῶν τοῦ Πηλίου γραφικῶς ἀνακύπτοντα χωρία καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὰ κατακτήσῃ. Ἐπανακάμπτων δὲ ἐκ τοῦ ἱεροῦ προσκυνήματος, ἤγαγεν ἰσχυρὰν ἐξ Ἀσίας δύναμιν κατὰ τῶν ἀνυπόπτων χωρίων, καὶ ἐκυρίευσεν αὐτά.

Πλησίον τοῦ Νεοχωρίου, ἐπὶ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ Πηλίου, θέσις τις καὶ σήμερον ἔτι καλουμένη *Κόκκαλα*, εἶνε πλήρης ὀστῶν ἀνθρωπίνων. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς ταύτης, κατὰ τὴν παράδοσιν, ἔπεσον ὑπὸ τὰ *χαντσάρια* τῶν ἀγρίων ἐπιδρομέων οἱ γενναῖοι Πηλιῶται, συναποθνήσκοντες μετὰ τῆς ἐλευθερίας των.

Οὐδὲ τῷ 1821 ὑστέρησαν οἱ κάτοικοι τοῦ Πηλίου. Ἐκ τῶν πρώτων ἐπαναστάντες κατῆλθον τοῦ ὄρους καὶ ἐπολιόρκησαν μετὰ παρατόλμου θάρρους τὸν Βῶλον καὶ τὰς Φεράς· ἀλλ' ἀποτυχόντες ἀπεσύρθησαν παρὰ τὸ Τρίκερι καὶ ἀντέστησαν ἐρρωμένως κατὰ τοῦ διαβοήτου Κιουταχῆ. Μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Εὐβοίας κατῆλθον εἰς τὴν Στερεὰν καὶ ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην ἠγωνίσθησαν τὸν μέγαν καὶ γενικὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα. Τινὰ τῶν χωρίων τούτων ἐδῃώθησαν καὶ κατεσκάφησαν. Τὸ Προμύριον μόλις ἀναβιοῖ ἐκ τῆς τέφρας του, ἡ δὲ Μιτζέλα, ἧς οἱ κάτοικοι συνῳκίσθησαν εἰς τὸ ἀκρότατον σημεῖον τῆς Φθιώτιδος, τῇ προνοίᾳ τῆς πρώην βασιλίσσης τῆς Ἑλλάδος Ἀμαλίας, ἀριθμεῖ ὀλίγας καλύβας ἀνθρακέων ἐπὶ τῶν ἐρειπίων της.

Τὸ ἐν τῷ Παγασητικῷ κόλπῳ κατάφυτον νησίδριον Ἀλατᾶς, ἐφ' οὗ ἐν μέσῳ πορτοκαλεῶν καὶ ἐλαιῶν λευκάζει μικρὰ μονή, διατηρεῖ τὴν ἀνάμνησιν ἡρωϊκοῦ ἀνδραγαθήματος τῶν Πηλιωτῶν, διότι ἐπ' αὐτοῦ ὁ Καρατάσος τῷ 1821 ἀποκλείσας περὶ τοὺς 250 Ἀλβανούς, κατέσφαξεν αὐτούς.

Ἀλλὰ πρὸ μικροῦ ἔτι, ὅτε ἡ Θεσσαλία ἐκάμπτετο ὑπὸ τὸ βάρος τῆς τυραννίας, τὸ Πήλιον δὲν ἐβρυχήθη ὡς δέσμιος λέων παλαίων νὰ θραύσῃ τὰ δεσμά του;

Ἐκ τοῦ Βώλου φαίνεται ὑπερκείμενος τῆς Μακρυνίτσης, θαμνοσκεπὴς ἄλλοτε ἀλλὰ φαλακρωθεὶς νῦν καὶ κατάξηρος ἐν μέσῳ τῆς χλοερᾶς περιξ φύσεως ὁ βράχος τοῦ Σαρακηνοῦ. « Στερηθεὶς τῶν φυσικῶν καλλονῶν του, γράφει ἐν τῇ γλαφυρωτάτῃ αὐτοῦ *Θεσσαλίᾳ* ὁ κ. Ν. Γεωργιάδης, πρῴην βουλευτὴς Βώλου, ἐπέπρωτο ὁ βράχος οὗτος νὰ κοσμηθῇ τὴν 6 Φεβρουαρίου 1878 ὑπὸ ἀμαράντων δαφνῶν τῆς ἐλευθερίας καὶ τὸ ἄχαρι καὶ τεφροειδὲς αὐτοῦ χρῶμα νὰ μεταβληθῇ εἰς ὡραῖον πορφυροῦν ὑπὸ τοῦ αἵματος τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πεσόντων μαρτύρων. Ἐνταῦθα .... οἱ κάτοικοι τῆς Μακρυνίτσης μαχόμενοι ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας μετὰ τῶν ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐθελοντῶν ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς καὶ ἀγύμναστοι πρὸς γεγυμνασμένους, δι' ἐνδεκαώρου κρατερᾶς μάχης ἔσωσαν τὸ χωρίον αὐτῶν ἀπὸ βεβαίαν καταστροφὴν καὶ ἐρήμωσιν, καταδείξαντες διὰ τῆς ἡρωϊκῆς ἀντιστάσεώς των ὅτι ὁ φόβος καὶ ἡ δειλία δὲν ἐμφωλεύουσιν εἰς τὰ στήθη τὰ θερμαινόμενα ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ τῆς ἐλευθερίας πυρός. »

* *
*

Ἐν ᾧ ἐπὶ τῶν πτερύγων τῆς φαντασίας ἀναπνέω τὸν καθαρὸν ἀέρα τοῦ Πηλίου, αἴφνης δυσωδία τις προσβάλλει τὴν ὄσφρησίν μου, δυσωδία γνώριμος, ἣν καὶ ἄλλοτε συνήντησα εἰς τὴν ζωήν μου, καὶ διὰ μιᾶς ἀναμιμνήσκομαι τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν ῥυπαρῶν συνοικιῶν τῶν Ἑβραίων. Καὶ ἐδῶ ῥύμαι ἀπόζουσαι, ποδήρη ἀντεριά, πιναραὶ γενειάδες, βλέμματα ὀξέα ζητοῦντα νὰ διατρυπήσωσι τὸ θυλάκιον τοῦ διαβάτου, μέτωπα ῥισσὰ ἐκ τῆς νυχθημέρου περὶ κέρδους μερίμνης, ψαλμῴδης ἀπαγγελία τῆς παρεφθαρμένης ἱσπανικῆς, δωμάτια ἰσόγεια ἐν οἷς συμφύρονται δύο ἢ τρεῖς οἰκογένειαι, διὰ παραπετασμάτων χωρίζουσαι τὴν νύκτα τὰ οἰκογενειακά των ὅρια, καὶ κάπου κάπου ἐν μέσῳ τῆς ῥυπαρίας ἐκείνης, περικαλλής τις μορφή, ῥακένδυτός τις Ῥοῦθ, ἐν ὅλῃ τῇ ἡδυπαθεῖ καλλονῇ τῆς σημιτικῆς φυλῆς, μὲ μεγάλους μεγάλους ὀφθαλμοὺς καὶ ἐπιδερμίδα σιτόχρουν — ῥόδον φυόμενον ἐν κοπρίᾳ ὡς τ' ἀληθῆ ῥόδα.

Εἰσέρχομαι εἰς τὴν *Συναγωγήν*. Εἶνε γυμνὴ σχεδὸν τετράγωνος αἴθουσα. Δὲν ἐνθυμοῦμαι τίς εἶπεν ὅτι εἰς τὰ μέρη, ἐν οἷς ἀνεπέμφθησαν ἐπὶ μακρὸν προσευχαί, πλανᾶται ἀτμόσφαιρά τις ἱερότητος. Εἶνε ἀληθές· ὁ ἀὴρ τῆς Συναγωγῆς εἶνε καθαρώτερος τοῦ τῶν πέριξ στενωπῶν· ἔξω, περιτρέχει ὁ Μαμμωνᾶς, δολιεύεται καὶ ψευδορκεῖ πρὸς αἰσχροκέρδειαν· ἐντός, ἑδρεύει ὁ μέγας Ἰεχωβά, ἐν οὐρανῷ εἰρήνη. Ἐντὸς μεγάλης κανδύλας καίει ἀκοίμητον φῶς πρὸ παραπετάσματος· νομίζει τις ὅτι ὄπισθεν ἀνοίγεται θύρα ἀλλὰ κρύπτεται ἐρμάριον· ἐν αὐτῷ, ἐντὸς σάκκων, εὐλαβῶς ἀποτεθειμένα, ἀνάκεινται δύο ἀντίγραφα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐπὶ μεμβράνης γραφέντα πρὸ ἑκατὸν πεντήκοντα ἐτῶν, ὡς μοὶ εἶπον, καὶ ἑλισσόμενα περὶ ῥάβδους, ὧν αἱ ὀστέϊναι λαβαὶ ἐξέρχονται τῶν θηκῶν· πενιχρότης καὶ ἔνδεια ἐκτείνεται ἐπὶ τῶν τοίχων, ἐπὶ τοῦ δαπέδου, ἐπὶ τῆς ὀροφῆς· οἱ ἄνθρωποι οὗτοι λατρεύουσι πολὺ οἰκονομικῶς τὸν Θεόν των· ἀγνοῶ ἂν ὁ Θεὸς τοῖς ἀνταποδίδῃ μὲ τὴν γνωστήν του δικαιοσύνην τὴν ἀγάπην των.

* *
*

Τὴν στιγμὴν καθ' ἣν μετέβαινον εἰς ἕνα ἀγωγιάτην πρὸς ἐνοικίασιν ἡμιόνων διὰ τὴν ἀνὰ τὸ Πήλιον ἐκδρομήν μας, λαμβάνω τηλεγράφημα καλοῦν με εἰς Ἀθήνας.

Ἡ μαγικὴ ὀπτασία ἀπέπτη· ἤμην ἀτυχὴς Μωϋσῆς καταδεδικασμένος νὰ ἴδω μακρόθεν τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας· κατεκρημνίσθην ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ Πηλίου μου!...

Πῶς; δὲν θὰ ἴδω λοιπὸν τὴν ἀρχαίαν Ἰωλκόν, ὅπου συνῆλθον οἱ ὀνομαστότεροι ἥρωες τῆς Ἑλλάδος, ἡμίθεοι θανατώσαντες λέοντας καὶ δράκοντας καὶ νικήσαντες τὸν θάνατον; δὲν θὰ ἴδω τὸν Ἄναυρον, τοῦ ὁποίου τὸ ἐξογκωθὲν ῥεῦμα εἶχε παρασύρῃ τὸ σάνδαλον τοῦ Ἰάσωνος καὶ εἰς οὗ τὴν ἀντιπέραν ὄχθην, τὴν κατάφυτον ῥοδοδαφνῶν, ἔβαλεν ἐκ τῆς Ἰωλκοῦ ὁ Μελέαγρος τὸ ἀκόντιόν του;

Δὲν θὰ ἴδω τὰ χωρία τοῦ Πηλίου μὲ τὰς κομψὰς λιθοκτίστους οἰκίας των καὶ τὰς ὡραίας ἐν τῷ μέσῳ πλατείας, ἔνθα μαρμαρόκτιστοι κρῆναι προχέουσι διαυγὲς ὕδωρ, καὶ ἔνθα ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν γηραιῶν πλατάνων, ἐπὶ τουρκοκρατίας, συνήρχοντο εἰς *μετζλίς* οἱ πρόκριτοι; Τὴν Πορταριὰν ἣν διαρρέουσι τὰ διαυγέστατα ὕδατα τοῦ Κραυσίνδωνος· τὴν Μακρυνίτσαν, ἧς αἱ οἰκίαι ἀνέρχονται κλιμακηδὸν ἀπὸ τῆς ὑπωρείας τοῦ Πηλίου μέχρι τῶν κορυφῶν σχεδὸν αὐτοῦ· τὴν Δράκιαν, ἧς οἱ κάτοικοι εἶνε οἱ γενναιότεροι τῶν Πηλιωτῶν· τὰ Λεχώνια, τὰ Ἠλύσια πεδία τῆς Μαγνησίας, ἧς οἱ κάτοικοι ἄρχονται ἀπὸ τῶν μέσων Ἀπριλίου νὰ πωλῶσι τὰ πρῶτα προϊόντα των, ἅτινα εἶνε τὰ κεράσια, καὶ παύουσι τὸν ἑπόμενον Μάρτιον διὰ τῶν τελευταίων, ἅτινα εἶνε τὰ πορτοκάλλια· τὴν πεδιάδα τῶν Λεχωνίων τὴν μεγίστην παραλίαν πεδιάδα τῆς Μαγνησίας, ἥτις ὡς λέγει αὐτόπτης θαυμαστὴς εἶνε ὅ,τι τερπνὸν καὶ χάριεν δύναται νὰ πλάσῃ ποιητικὴ φαντασία: χλοεροὶ λειμῶνες ἐπαλλάσσοντες μετὰ καταφύτων κήπων, ἔνθα ὑπὸ τὴν σκιὰν ποικιλωτάτων ὀπωροφόρων δένδρων ἡδέως κελαρύζει τὸ ὕδωρ τοῦ ῥύακος καὶ ἔτι κατωτέρω τὸ γλαυκὸν καὶ ἤρεμον κῦμα τοῦ Πελασγικοῦ κόλπου, ὅπερ προσοχθίζον εἰς τὴν ἀμμώδη καὶ ὁμαλὴν παραλίαν διαρρηγνύεται μετὰ γλυκυτάτου φλοίσβου.

Δὲν θὰ ἴδω τὸν Ἅγιον Λαυρέντιον, ὅστις ἔχει τὰς καλλιτέρας ἀμπέλους τοῦ Πηλίου οὐδὲ τὸν Ἅγιον Γεώργιον μὲ τὴν γραφικὴν μονὴν τῶν Ταξιαρχῶν, ὅπου συρρέουσι πάσχοντες ἐκ πάσης τῆς Θεσσαλίας· οὐδὲ τὰ *Καλὰ Νερὰ* τὸν χαριέστατον ὁρμίσκον, ὅστις κεῖται παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ χειμάρρου τῆς Ζερβόχιας καὶ ἐκ μὲν τοῦ ὄρους κατέρχεται δι' ἀποτόμου καὶ κρημνώδους κοίτης συμπαρασύρων ὀγκώδεις βράχους, διὰ δὲ τῆς πεδιάδος ῥέει ἠρέμα ὑπὸ πλατάνων σκιαζόμενος, τὰ *Καλὰ νερὰ* ὀνομασθέντα οὕτω διότι παρὰ τὴν θάλασσαν ἀναβλύζουσιν ὑφάλμυρα ἁλατοῦχα ὕδατα, ὧν χρῆσιν ποιοῦνται οἱ κάτοικοι τῆς Θεσσαλίας συνερχόμενοι πᾶν ἔτος τὴν 15 Αὐγούστου. Τὰς Μηλιάς, τὴν πατρίδα τοῦ Ἀνθίμου Γαζῆ, τοῦ Κωνσταντᾶ καὶ τοῦ Δανιὴλ Φιλιππίδου πέραν τῶν ὁποίων ἄρχεται γινόμενον ἄγριον τὸ Πήλιον· τὸ Νεοχώριον μὲ τὸ ἐπὶ μεμβράνης κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα γραφὲν καὶ τριῶν κεχρωματισμένων εἰκόνων τῶν τριῶν εὐαγγελιστῶν κοσμούμενον εὐαγγέλιον· τὴν Ἀργαλαστὴν τὴν ἐπὶ ὀροπεδίου κειμένην, πρωτεύουσαν ἄλλοτε τῶν Βακουφίων, καὶ ἔχουσαν παρὰ τὴν παραλίαν γραφικωτάτας κοιλάδας κεκαλυμμένας ὑπὸ ἐλαιῶν καὶ πορτοκαλλεῶν, διὰ μέσου τῶν ὁποίων φαίνονται ἐγκατεσπαρμένα τὰ καλύβια τῶν χωρικῶν· τὸν Λαῦκον, τὸ ἀνατολικώτατον χωρίον τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ Πηλίου ἔνθα ἐπικρατεῖ ἐκ τῆς συχνῆς χρήσεως ἰχθύος τινὸς *κοπάκου* καλουμένου, εἰς τὴν ἐγγὺς παραλίαν ἁλιευομένου, ἡ νόσος ἐκείνη ἐφ' ἧς ὁ Παπᾶ Νάρκισσος τοῦ κ. Βικέλα ἔρριψε μετὰ τόσης κατανύξεως τὸ ῥάσον του!

Δὲν θὰ ἴδω ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τοῦ Πηλίου τὴν Τσαγκαράδαν μὲ τὰς τέσσαρας συνοικίας της τὰς ἀπεχούσας ἀλλήλων ὑπὲρ τὴν ἡμίσειαν ὥραν καὶ χωριζομένας διὰ ῥευμάτων, ἧς ἑκάστην οἰκίαν περιβάλλουσιν ἐκτεταμένοι κῆποι παρέχοντες εἰς αὐτὴν ὄψιν Ἐλβετικῆς πολίχνης· τὴν Μακρειαρράχην, ἧς ὁ μίαν ὥραν βορειότερον τοῦ ὄρους κατερχόμενος χείμαρρος κατακρημνίζεται εἰς καταβόθραν καὶ ἐξαφανίζεται καὶ εἶτα ἀναφαίνεται ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τοῦ Πηλίου. Τὴν ἐν περιόπτῳ θέσει περικαλλῆ καὶ κατάφυτον Ζαγοράν, ἧς οἱ κάτοικοι κατὰ τοὺς παρελθόντας μαύρους αἰῶνας τῆς δουλείας ἐξενιτεύοντο ἀνὰ τὴν Εὐρώπην πρὸς ἐμπορίαν, καὶ εἰς τῆς ὁποίας τὸ ἀκμάζον σχολεῖον εἶχε διδαχθῇ τὰ πρῶτα γράμματα Ῥήγας ὁ Φεραῖος!...

* *
*

Ἐν τῷ ξενοδοχείῳ μοὶ δεικνύουσιν ὡραίας φωτογραφίας τῶν Μετεώρων καὶ τῶν Τεμπῶν.

Βράχοι γιγάντιοι, κολοσσιαῖοι ἐκ γρανίτου πύργοι, ἀνυψοῦνται οὐρανομήκεις, ἄγριοι καὶ ἀπορρῶγες, ἐπὶ τῆς κορυφῆς δὲ πολλῶν αὐτῶν διαγράφονται λευκοὶ οἰκίσκοι, ὡς φωλεαὶ πελαργῶν ἐπὶ τῶν μιναρέδων τῶν τουρκικῶν πόλεων. Εἶνε τὰ μοναστήρια τῶν Μετεώρων, ἀληθεῖς μετέωροι οἶκοι προσευχῆς, οἵτινες δυνατὸν νὰ ἔχωσι συγκοινωνίαν τινὰ μετὰ τοῦ οὐρανοῦ ἀλλ' οὐδαμῶς σχεδὸν συνδέονται πρὸς τὴν γῆν.

Φίλος μού τις μοὶ διηγεῖται τὴν ἀνάβασίν του.

— Συμμαζευμένος ἐντὸς δικτύου, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου ἔβλεπον κάτω τὴν χαίνουσαν ἄβυσ-

σον, ταλαντώμενος ἐν τῷ κενῷ ἢ προσκρούων εἰς τὰς ὀξείας ἐξοχὰς τῶν βράχων παρετήρουν μελαγχολικῶς σμικρυνομένους τοὺς συντρόφους μου μείναντας *ἐπὶ τῆς γῆς*, χωρὶς ἐν τούτοις αἱ κεφαλαὶ τῶν ἀναμενόντων με ἐκεῖ ἐπάνω καλογήρων νὰ μεγεθύνωνται εἰσέτι. Οἱ ξηροὶ τριγμοὶ τῆς σκωληκοβρώτου τροχιλέας, ἀπετέλουν μουσικὴν θλιβερὰν ὡς αἱ σκέψεις μου· διενοούμην μετά τινος ρίγους ὅτι τὸ σχοινίον ἐκεῖνο καὶ ἡ τροχιλέα ὑπηρέτουν ἐκεῖ πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων, καὶ ὅτι ὅλα ἔχουσιν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον τὸ τέλος των. Διὰ νὰ παρηγορήσω ἐμαυτὸν ἠρώτησα τὸν καλόγηρον ὅστις μὲ ἐδέχθη ἐπὶ τῆς κορυφῆς, καὶ μ' ἐξέβαλε τοῦ δικτύου·

— Πότε ἀλλάζετε τὸ σχοινί ;

— Ὅταν κόβεται, μοὶ εἶπεν ἁπλούστατα.

Θαυμασία παρηγορία διὰ τὴν κατάβασιν!

Ἀλλ' ὅταν τις ἴδῃ τὰς θαυμασίας ἐκείνας τοιχογραφίας, τ' ἀριστουργήματα ἐκεῖνα, λησμονεῖ τὸν κίνδυνον ὃν διῆλθε. Τὸν λησμονεῖ πρὸ πάντων ὅταν ἀπὸ ὀξείας ἄκρας ὑπερνεφέλου βράχου παρὰ τοὺς τεφροὺς καὶ μαύρους πέριξ ὄγκους, διακρίνῃ κάτω, χαμηλά, πολὺ χαμηλά, πεδιάδας ἀπεριγράπτου γραφικότητος, τὴν Λήθην ὀφιοειδῶς ῥέουσαν, δάση βαθύσκια ἀνερχόμενα ἐνιαχοῦ μεχρι τῶν βράχων καὶ περιβάλλοντα αὐτὰ ὡς ὁ κισσὸς τοὺς ἐρειπιωμένους πύργους, καὶ μοναστήρια, καὶ χωρία, καὶ τὴν βιαίαν ἐπαλλαγὴν τοῦ ὑψηλοῦ καὶ τοῦ καλοῦ, κρᾶμα ἔξοχον τοῦ ἀγρίου καὶ τοῦ εἰδυλλιακοῦ! Ὦ! εἶχον δίκαιον οἱ περιηγηταί, οἵτινες συγκατέλεξαν τὰ Μετέωρα μετὰ τῶν ὡραιοτάτων τοπίων τῆς γῆς.

Κ' ἐγὼ ὁ δυστυχής, ὅστις ἔμελλον μετά τινας ὥρας ν' ἀπέλθω, συρόμενος ὑπὸ τῆς Ἀνάγκης, ὡς αἴξ βόσκουσα εἰς ἀγρὸν ὑπὸ τοῦ δεδεμένου εἰς τὸν πόδα αὐτῆς σχοινίου, τὰ ἤκουον ὅλα ἐκεῖνα μετ' εὐχαριστήσεως...ἀγωνιώδους!

— Ἀ! νὰ ἰδῇς καὶ τὰ Τέμπη! ἀνεφώνησε μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὁ φίλος μου.

— Δι' ὄνομα Θεοῦ! τῷ εἶπον, παῦσε· δὲν βλέπεις ὅτι ὑφίσταμαι τὴν βάσανον τοῦ Ταντάλου ;

— Μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἀντὶ νὰ φεύγουν τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα τόσον φλογερῶς ποθεῖς, ἀπὸ σέ, ὡς συνέβαινεν εἰς ἐκεῖνον, φεύγεις σὺ ἀπ' αὐτά.

*
* *

Τὸ ἀτμόπλοιον ἀναχωρεῖ μετὰ τρεῖς ὥρας καὶ θὰ προφθάσω νὰ ἐπισκεφθῶ τὰ *Παλῃὰ* ἢ τὸ *Κάστρο*, ὡς ἀποκαλεῖται τὸ φρούριον μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ τουρκικῶν οἰκιῶν.

Εἰσῆλθον δι' ἀψιδωτῆς πύλης· διὰ μιᾶς δὲ μὲ κατέλαβε δυσθυμία ὡσεὶ τὸ τεῖχος ἐκεῖνο μὲ ἀπεχώριζε τοῦ ἐνεστῶτος, ἐνέκλειεν ἔτι ἀέρα σκλαβιᾶς, βαρύνοντα τοὺς πνεύμονάς μου. Σιγὴ ἄκρα ἐπλήρου τὰς σκολιὰς καὶ ἀνωμάλους ἀγυιάς· κάπου κάπου προέβαλλε κεφαλή τις ἀμέσως ἐξαφανιζομένη· ἑκατέρωθεν τῆς κεντρικῆς ὁδοῦ ἥτις ἐξεχριστιανίσθη, καὶ ἐν ᾗ ὄχι μακρὰν τοῦ τεμένους καπηλεῖα θορυβώδη ἐνίοτε πωλοῦσιν *οὖζο*, ἕρπουσι στενωποὶ μὲ χαμηλὰς ἠρειπωμένας οἰκίας· ἐδῶ ἓν καφάσιον καταρρέον· ἐκεῖ παράθυρον ἐκ τοῦ στρόφιγγος κρεμάμενον μετ' ἐγκαταλείψεως· παρέκει ὀπαὶ διὰ ῥακῶν βεβυσμέναι.

Ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ χωρίου, ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου, κάθηνται ἐπὶ σκαμνίων πρὸ τοῦ καφενείου Τοῦρκοί τινες, καπνίζοντες τσιμπούκια καὶ ναργιλέν. Εἰς πένθιμον βεβυθισμένοι σύννοιαν ὑψοῦσι πρὸς ἡμᾶς νεναρκωμένους ὀφθαλμούς.

Τί νὰ διανοῆται ἄρά γε τὸ βραδυκίνητον πνεῦμά των ; Ἀναπολεῖ ἄλλην ἐποχὴν ὅτε ἐν αὐτῇ ἐκείνῃ τῇ θέσει, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ *καλδηριμίου* τὰ βωμολόχα στόματά των ὕβριζον τοὺς *κράληδες* τῆς Εὐρώπης, ὅτε πάντα ἦσαν θρασέα ἐκεῖ μέσα, καὶ τὰ σαρίκια, καὶ τὰ καφτάνια, καὶ τὰ κόκκινα ὑποδήματα, καὶ τὰ ξίφη τῶν σουβαρήδων τὰ κλαγγάζοντα ἐπὶ τῶν λίθων τῆς ὁδοῦ, καὶ αὐτοὶ οἱ χρεμετισμοὶ τῶν *ἀτιῶν*; Ποῖαι μορφαὶ τρέμουσαι χριστιανῶν θὰ ἔκλιναν ἱκετίδες πρὸ ἀγερώχων γενειάδων, ἐνῷ ἡ ἐκκοκκίζουσα τὸ κεχριμπαρένιον κομβολόγιον χεὶρ κατέφερεν ἰσχυρὸν κόλαφον ἐπὶ τοῦ δυστήνου *γκιαούρ*!... Ἡ ὁδὸς ἐκείνη ποίας γονυκλισίας ἐπὶ περσικῶν ταπήτων καὶ πρηνεῖς πτώσεις ἐπὶ δορῶν τίγρεως εἶδε, καὶ χεῖρας ἀνατεινομένας πρὸς τὸν προφήτην καὶ ποῖα *ναμὰζ* ἡ δίκρουνος κρήνη ἡ παρὰ τὸ τζαμίον ῥέουσα....

Ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ τεμένους κεῖται ἠρειπωμένον ξύλινον οἰκοδόμημα μὲ παράθυρα ἀναπεπταμένα. Θὰ εἶνε τὸ *μεκτέπ*, ἐν ᾧ μετὰ τόσης βοῆς καὶ τόσων ταλαντεύσεων τοῦ σώματος θὰ ἐψαλμῳδεῖτο ἄλλοτε —καὶ τώρα ἔτι— τὸ *ἐλήφ μπὲ* ὑπὸ τοῦ χότζα ἐφέντη καὶ μικρῶν ἀπεριτμήτων ἐφέντηδων.

Ἀκαλῆφαι καὶ ἄκανθοι φύονται τώρα ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ τζαμίου. Τάφοι τινὲς μὲ στυλίσκους ἀπολήγοντας εἰς ὀξὺ ἢ εἰς κίδαριν, μὲ ἐπιτύμβια ἐπικλινῆ κεχρωματισμένα ἢ κατάχρυσα καλύπτουσι τὴν κόνιν τίς οἴδε τίνων ἐπισήμων Τούρκων. Ὦ! ἂν ἠσθάνοντο ἐντὸς τοῦ τάφου των αὐτοὶ οἱ κλείσαντες τοὺς ὀφθαλμούς των μὲ τὴν ἰδέαν ἀκατανικήτου τινὸς μεγαλείου τῆς Τουρκίας, πῶς θὰ τοῖς ἐφαίνετο ὁ κρότος τοῦ προσκρούοντος ἐπὶ τῶν μαυσωλείων των ξίφους τοῦ συνοδεύοντός με Ἕλληνος ἀξιωματικοῦ;

Πλήρης ἐρημία· τὸ τζαμίον κατάκλειστον· ὁ μιναρὲς ὑψοῦται ἀκίνητος καὶ σιγηλός· φέρετρον τουρκικὸν εἶν' ἐρριμμένον ἐν τῷ περιβόλῳ ἐντεῖνον τὴν ἰδέαν τῆς νεκρώσεως· τὸ πᾶν ἀποπνέει θάνατον ἐνταῦθα. Παρὰ τὴν πόλιν κάτω τὴν ζῶσαν, τὴν σφριγῶσαν, τὴν βομβοῦσαν, τὴν ὀνειροπολοῦσαν προεκτάσεις τοῦ βραχίονος τοῦ λιμένος καὶ τῆς προκυμαίας καὶ μέγαν χάνδακα ὅπως μὴ κατακλύζηται ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ Πηλίου καταρρεόντων ὀμβρίων ὑδάτων, κεῖται νεκρόπολίς τις ἐντὸς τοῦ τείχους, ὡς ἐντὸς ἀσβεστοχρίστου τάφου.

Στενὰ *τσικμὰζ σοκὰκ* εἰσδύουσι τῇδε κἀκεῖσε ἀπολήγοντα εἰς κεκλεισμένην θύραν· σιγὴ ὑπὸ τὰ καφάσια. Ποῦ εἶνε οἱ μεγάλοι χαῦνοι ὀφθαλμοὶ οἵτινες ἔβλεπον ὄπισθεν αὐτῶν; Ποῦ εἶνε τὰ στόματα ἅτινα ἐγέλων μὲ τόσην χάριν; ποῦ εἶνε αἱ γλυκεῖαι φωναὶ αἵτινες τόσον παθητικῶς ᾖδον τὰ πλήρη ἀσιατικῆς ἡδυπαθείας σαρκιά; τίς οἶδεν εἰς ποῖον ἄξενον ἔδαφος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, εἰς ποίαν ἄστοργον ἐξορίας χώραν!

Ὅταν ἀνοίγηται σιγηλή τις θύρα, διαφαίνεται γραῖά τις χανούμισσα καθημένη ἐπί τινος σκαμνίου, μεθ' ὅλης τῆς κοπώσεως τοῦ γήρατος· οὐδ' αὐτὰ τὰ παιδία θορυβοῦσιν, οὐδὲ ῥίπτουσι λίθους εἰς τοὺς διαβάτας φωνάζοντα γκιαούρ. Οἱ ὀκλαδὸν καθήμενοι ἐπὶ τοῦ *τουρακίου* τοῦ καφενείου ἄνδρες ἐκεῖνοι, αἱ γραῖαι ἐκεῖναι, τὰ πενθίμως φρόνιμα παιδία ἐκεῖνα ὁμοιάζουσι πρὸς ἄνθη μεμαραμένα, κοπέντα τῆς ῥίζης των. Τὸ ἔδαφος δὲν παρέχει ἰκμάδα πλέον εἰς αὐτούς. Καὶ ἐν τούτοις τὸ ἔδαφος τοῦτο ὑπῆρξε πατρίς των!

Μοὶ φαίνονται τόσον δυστυχεῖς, μοὶ φαίνονται τόσον ἀκριβὰ πληρόνοντες τὰς παρελθούσας ἀνομίας τῆς φυλῆς των, ὥστε λησμονῶ πρὸς στιγμὴν τί ἔπραξεν αὕτη πρὸς τὸ ἔθνος μου καὶ αἰσθάνομαι συμπάθειαν πρὸς αὐτούς. Ἐν τινι στενωπῷ ἀκούω φωνὰς ὁμιλούσας ἑλληνιστί. Εἶνε ἐκ τῶν ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν, αἵτινες ἠγόρασαν τὰς οἰκίας τῶν ἀπερχομένων Τούρκων καὶ ἐγκατέστησαν ἐν αὐταῖς. Ἐκλείσθησαν ἐντὸς τοῦ πνιγηροῦ κάστρου, τοῦ ἐπιπροσθοῦντος εἰς τὸν ἔξω κόσμον, ἀναμένουσαι τὴν κατεδάφισίν του μετὰ τῆς ἀγωνιώδους ἀνυπομονησίας δεσμώτου ἀναμένοντος ν' ἀνοιχθῇ ἡ εἰρκτή του.

Πρὸ τῆς θύρας πεταλωτοῦ βλέπω ἄνθρωπον ἐρυθρὰ ἐνδεδυμένον ἀπὸ κεφαλῆς μέχρις ὀσφύος, φέροντα λευκὴν περισκελίδα καὶ ξίφος παρὰ τὴν πλευράν.

Εἶνε ὁ Τοῦρκος κλητήρ, φέρων τὴν στολὴν Ἕλληνος κλητῆρος, πλὴν τοῦ πιλικίου, διότι δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς Τούρκους νὰ φορέσωσι *σάπκαν*, φέρει ὅμως τὸ ἑλληνικὸν στέμμα ἐπὶ τοῦ μεγάλου τουρκικοῦ φεσίου του!..

Παρὰ τὴν ἑτέραν πύλην τοῦ φρουρίου ἐντὸς λιθίνου ἰσογείου δώματος, παρεμφεροῦς πρὸς εἰρκτὴν μὲ τοὺς ὀγκώδεις τοίχους του, ἐπὶ τῶν σιδηρῶν ῥάβδων τοῦ κιγκλιδωτοῦ παραθύρου, βλέπω μυρία ῥάκη πολυχρώμων λωρίδων, ἐφ' ὧν ἐπικάθηται βαρὺ στρῶμα κόνεως. Εἶνε ὁ τάφος ἁγίου τινὸς *χόδζα* ἔχοντος τὴν δύναμιν νὰ θεραπεύῃ τοὺς πυρετούς· τὰς λωρίδας ἐκείνας ἔδεσαν πυρέσσοντες δάκτυλοι ἀφέντες ἐκεῖ τὸν πυρετόν.

Πρὶν ἐξέλθω τοῦ φρουρίου βλέπω τὴν μικρὰν θύραν τῶν ἐντὸς τοῦ τείχους φοβερῶν *μπουδρουμίων*, εἰς ἃ ἐρρίπτοντο κατὰ τοὺς δεινοὺς χρόνους τῆς δουλείας οἱ δύστηνοι ῥαγιάδες. Ποῖαι κραυγαὶ στρεβλουμένων, ποῖα ψυχορραγήματα ἀνθρώπων ταφέντων ζώντων κατέπνιξαν τὰ βάθη ἐκεῖνα!... Ὦ! διαμιᾶς ἐπανέρχεται ὅλον τὸ παρελθὸν εἰς τὴν μνήμην μου καὶ δὲν λησμονῶ τί ἔπραξαν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι εἰς τὸ ἔθνος μου, καὶ δὲν ἐνθυμοῦμαι πῶς ἀπέρχονται, ἀλλ' ἐνθυμοῦμαι πῶς ἦλθον καὶ πῶς ἔμειναν ἐπὶ τῆς γῆς μας τόσους αἰῶνας!

(Ἕπεται τὸ τέλος).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ.

ΤΑ ΠΟΥΛΑΚΙΑ

ΚΩΜΩΔΙΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΡΕΙΣ ΥΠΟ Ε. LABICHE ΚΑΙ DELACOUR.

(Μετάφρασις Ν. Γ. Π.)

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ἑστιατόριον. Θύρα εἰς τὸ βάθος, καὶ θύραι δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Ἀγγοθήκη, ἀρμάριον. Δεξιὰ τράπεζα.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΙΩΣΗΦ, ΚΑΙΤΗ, ΕΡΡΙΕΤΤΑ, εἶτα ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ

Καιτη, *(ἐκτινάσσουσα τὴν κόνιν)*. Ὅπως καὶ ἂν τὸ ἐξετάσῃς, εἶναι παράξενον πρᾶγμα. Νὰ μὴ σηκωθῇ ἀκόμη ὁ αὐθέντης!

Ιωσηφ. Καὶ οὔτε ὁ ἀδελφός του... Φαίνεται πῶς τὸ ἔρρηξαν ἔξω χθές.

Ερριετα, *(εἰσέρχεται ἀριστερόθεν, φοροῦσα ἐνδυμασίαν περιπάτου)*. Πῶς! ἕνδεκα ἡ ὥρα καὶ ἀκόμη δὲν ἐσυγυρίσατε τὸ σπίτι;

Καιτη. Ἐτελειώσαμεν, κυρία.

Ιωσηφ. Ἐφοβούμεθα μὴ ἐξυπνήσωμεν τὸν κύριον.

Ερριετα. Ἀκόμη κοιμᾶται; ... Μὴ τυχὸν εἶνε ἄρρωστος;

Ιωσηφ. Ὦ! ὄχι, κυρία... ἀλλὰ ἐγύρισε χθὲς ἀργὰ τὴν νύκτα, καὶ ἔμεινε πολλὴν ὥραν ἔξυπνος καὶ ἐπεριπατοῦσε εἰς τὸ δωμάτιόν του.

Ερριετα. Φαίνεται ὅτι ἔπιε καφέ... καὶ τοῦ φέρει ἀϋπνίαν... Νὰ τοῦ εἰπῆτε πῶς ἐβγῆκα ἔξω, ὑπάγω εἰς τὸ λουτρόν...

Ιωσηφ. Μάλιστα, κυρία. *(Ἐξέρχεται, καθὼς καὶ ἡ Καίτη).*

Ερριετα, *(διευθετοῦσα τὴν ἐσθῆτά της).* Ἂς κάμω γρήγορα.

Τιβουρκιος, *(φαίνεται εἰς τὸ βάθος).* Εὐχαριστῶ! θὰ τὸν περιμείνω!

Ερριετα, *(στρεφομένη).* Ἄ! *(Ἀναλαμβάνει τὸ περιχειρίδν της, ὅπερ εἰσελθοῦσα εἶχεν ἀποθέσῃ εἰς ἓν κάθισμα).*

Τιβουρκιος. Ἄ! θεία μου... δὲν σᾶς ἐρωτῶ πῶς ἔχετε εἰς τὴν ὑγείαν σας... ἡ ὄψις σας εἶναι σήμερον δροσερωτάτη.

(Ἡ Ἐρριέττα χαιρετίζει ψυχρῶς καὶ ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ, εἶτα ΛΕΩΝ.

Τιβουρκιος, *(μόνος).* Ἀκόμη εἶναι θυμωμένη. Εἶναι χαριεστάτη ἡ θεία μου, ἀλλ' εὐερέθιστος...

Λεων, *(εἰσέρχεται ἀριστερόθεν, φορῶν τὸν πῖλόν του.)* Μπᾶ! σὺ εἶσαι!

Τιβουρκιος. Καλημέρα, Λέον... περιμένω τὸν πατέρα μου...

Λεων. Δὲν ἐσηκώθη ἀκόμη.

Τιβουρκιος. Τὸ εἰξεύρω... Ἐδείπνησε χθὲς μὲ τὸν πατέρα σου.... καὶ ἔχω πολλὰ διδόμενα νὰ πιστεύω, ὅτι οἱ δύο σεβάσμιοι πατριάρχαι εἶχαν μακρὰν συνομιλίαν μὲ τὴν χήραν Κλικώ.

Λεων. Τί ἐννοεῖς;

Τιβουρκιος. Ἔτσι λέγουν οἱ σπουδασταί... ὅταν θέλουν νὰ δείξουν πῶς δὲν τοὺς ἀρέσει ὁ ζύθος.... καὶ προτιμοῦν τὸν καμπανίτην τῆς χήρας Κλικώ.

Λεων. Αἰωνίως θὰ ἦσαι, καημένε, παλαβός.

Τιβουρκιος. Δὲν εἶνε ἐμπρὸς ὁ μπαμπᾶς.... καὶ ἐν τούτοις δὲν ἔχω καθόλου διάθεσιν νὰ γελάσω σήμερα.

Λεων. Τί, μήπως ἔχεις τίποτε;

Τιβουρκιος. Δὲν ἔχω τίποτε... ἀλλὰ ἔχω δώδεκα χιλιάδων δραχμῶν χρέη!

Λεων. Σὺ ἔχεις χρέη!...

Τιβουρκιος. Ἀμμὴ ποῖος ἄλλος; Δύο χρόνια τώρα ποῦ δὲν μοῦ στέλλει λεπτὸν ὁ μπαμπᾶς.. ἐχρειάσθη νὰ προσφύγω εἰς τὴν δημοσίαν πίστιν... καὶ αὐτὴν τὴν στιγμὴν εἶναι θυμωμένη ἡ δημοσία πίστις!

Λεων. Πῶς;

Τιβουρκιος. Ἄρχισε νὰ μοῦ ἐξακοντίζῃ κἄτι χαρτιά.... μὲ κἄτι τυπωμένας σφραγῖδας 'ς τὴν ἄκρη...

Λεων. Χαρτόσημον!... Εἶναι κάμμία ἀπόφασις ἐναντίον σου;

Τιβουρκιος. Σάν πως ἔτσι μοῦ φαίνεται.... δὲν ἠμπορῶ νὰ καταλάβω πῶς αὐτοὶ οἱ κατεργαρέοι ἐπληροφορήθησαν πῶς ὁ μπαμπᾶς εὑρίσκεται εἰς Παρισίους.... καὶ ἐθεώρησαν κατάλληλον τὴν περίστασιν...

Λεων. Καὶ τί θὰ κάμῃς λοιπόν;

Τιβουρκιος. Ἐεύρω κ' ἐγώ;.... συμβούλευσέ με....

Λεων. Δὲν βλέπω κἀνὲν ἄλλο μέσον.... πρέπει νὰ ὁμολογήσῃς τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν πατέρα σου....

Τιβουρκιος. Ὄχι!... ἄλλον κἀνένα τρόπον ἂν ἔχῃς νὰ μοῦ εἰπῇς!

Λεων. Ἐγώ, ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν σου αὐτὸ θὰ ἔκαμνα.

Τιβουρκιος. Ναί! μὰ ἄλλο ὁ πατέρας σου καὶ ἄλλο ὁ ἰδικός μου. Ὁ πατέρας σου εἶνε ἀξιόλογος ἄνθρωπος... εἶνε κάσσα ποῦ ἀνοίγει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν... καθὼς ὅλαις οἱ κάσσαις. Ἐν ᾧ ὁ ἰδικός μου εἶναι κουμπαρᾶς... καὶ χωρὶς σχισμάδα μάλιστα... Διὰ νὰ τὸν ἀνοίξῃς πρέπει νὰ τὸν σπάσῃς.

Λεων. Ἄ! ὄχι, ἀπατᾶσαι... ὁ θεῖός μου ὁ Φραγκίσκος εἶναι ὀλίγον τραχὺς καὶ σκληροτράχηλος, ἀλήθεια... ἀλλὰ εἶναι ἐξαίρετος ἄνθρωπος... σὲ ἀγαπᾷ πολὺ καὶ ἂς μὴ τὸ δείχνῃ....

Τιβουρκιος. Ναί, 'σὰν τοὺς πιθήκους, ποῦ ἀπὸ τὴν πολλήν τους ἀγάπην πνίγουν τὰ τέκνα των.

Λεων. Ὅπως καὶ ἂν ἦναι ἄλλον τρόπον δὲν ἔχεις.

Τιβουρκιος. Αὐτὸ εἶναι σωστόν... Ἂς εἶναι.. ἂν τὸν εὕρω εἰς ταῖς καλαῖς του... Νὰ σοῦ εἰπῶ, δὲν ἀναλαμβάνεις, καημένε, σὺ νὰ μεσιτεύσῃς;

Λεων. Ἄ! ὄχι... αὐτὰ τὰ πράγματα δὲν γίνονται μὲ μεσίτας... Καὶ ἔπειτα ἔχω δουλειὰ καὶ πρέπει νὰ ἐξέλθω....

Φραγκισκος, *(ἔξωθεν).* Ἰωσήφ! Ζεστὸ νερό!

Τιβουρκιος. Αὐτὸς εἶναι!

Λεων. Λοιπὸν σὲ ἀφίνω καὶ καλὴν ἐπιτυχίαν! *(Ἐξέρχεται δεξιά).*

Τιβουρκιος. Δραπετεύει ὁ ἄνανδρος!

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΤΙΒΟΥΡΚΙΟΣ, ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ, εἶτα ΙΩΣΗΦ.

Φραγκισκος, *(εἰσέρχεται ἐκ τοῦ βάθους ἀριστερόθεν, φορῶν κοιτωνίτην).* Ἰωσήφ!... Ζεστὸ νερό... *(Βλέπει τὸν Τιβούρκιον).* Μπᾶ! σὺ εἶσαι;.... Τί θέλεις ἐδῶ;

Τιβουρκιος. Ἐξύπνησα ἐνωρίς... καὶ εἶπα μὲ τὸν νοῦν μου· «Ἂς ὑπάγω νὰ ἰδῶ τί κάμνει ὁ μπαμπᾶς...»

Φραγκισκος. Καὶ δι' αὐτὸ ἦλθες τόσον δρόμον;

Τιβουρκιος. Ναί... πεζός.

Φραγκισκος. Τιβούρκιε, σὲ εὐχαριστῶ... ἀλλὰ δὲν μοῦ ἀρέσει νὰ χάνῃς τὸν καιρόν σου διὰ τέτοιαις ἀνοησίαις.

Τιβουρκιος. *(Κατ' ἰδίαν).* Τί εὐπροσήγορος ὁποῦ εἶναι! *(Μεγαλοφώνως).* Ἐλησμόνησα νὰ σας εἴπω, ὅτι ἔχω ἕνα μαθητὴν ἐδῶ πλησίον.

Φραγκισκος. Ἄ! ἂν ἦλθες διὰ δουλειά, ἀλλάζει τὸ πρᾶγμα. Φίλησέ με. *(Ἀσπάζονται ἀλλήλους.)* Διεσκέδασα χθὲς περίφημα... ἔδωσα ἕνα μάθημα εἰς τὸν θεῖόν σου... τὸν ἐπαλάβωσα!....

Τιβουρκιος. *(Γελῶν βεβιασμένως).* Ἄ! χά! τί ἀστεῖον!

Φραγκισκος. Διατί γελᾷς;

Τιβουρκιος. Δι' αὐτὸ ὅπου εἶπες.... εἶνε ἀστειότατον.

Φραγκισκος, *(ξηρῶς).* Δὲν ἀγαπῶ τοὺς κόλακας....

Τιβουρκιος *(κατ' ἰδίαν).* Δὲν εἶναι εἰς ταῖς καλαῖς του...

Φραγκισκος. Τί εἶναι αὐτὸς ὁ μαθητής, διὰ τὸν ὁποῖον ἦλθες;

Τιβουρκιος. Ὦ Θεέ μου... εἶνε μαθητής... *(κατ' ἰδίαν, συλλογιζόμενος).* Αὐτό... ἂν ἠμποροῦσα.... *(Μεγαλοφώνως).* Ἢ μᾶλλον εἶναι πελάτης, ὁ ὁποῖος μὲ παρεκάλεσε νὰ περάσω ἀπὸ τὸ σπίτι του, διὰ νὰ τῷ δώσω μίαν συμβουλήν...

Φραγκισκος. Ἐπὶ πληρωμῇ;

Τιβουρκιος. Αὐτὸ μᾶς ἔλειπε... βέβαια ἐπὶ πληρωμῇ.

Φραγκισκος. Πόσα;

Τιβουρκιος. Εἰκοσιπέντε δραχμάς.

Φραγκισκος. Δὲν εἶναι ἄσχημα...

Τιβουρκιος. Νὰ ποία εἶναι ἡ ὑπόθεσις.... ὁ πελάτης μου εἶναι νέος ἀπὸ καλὴν οἰκογένειαν ... νέος ἀξιολογώτατος... ἥσυχος... τιμιώτατος... ὁ ὁποῖος ἀγαπᾷ πολὺ τὸν πατέρα του... ὤ! τὸν ἀγαπᾷ παραπολὺ τὸν πατέρα του... ἀλλὰ εἶχε τὴν ἀτυχίαν νὰ κάμῃ χρέη...

Φραγκισκος. Χρέη;

Τιβουρκιος. Ὄχι ὅμως πολλά... δώδεκα χιλιάδας δραχμάς.

Φραγκισκος. Δώδεκα χιλιάδων δραχμῶν χρέη; *(Παραφόρως).* Νὰ εἴπῃς ἐκ μέρους μου εἰς τὸν πελάτην σου ὅτι εἶναι κακοηθέστατος...

Τιβουρκιος. Μὲ συγχωρεῖτε.... Αὐτὸς δικαιολογεῖται...

Φραγκισκος. Δὲν ἔχει κἀμμίαν δικαιολογίαν.. νέος ποῦ ἔχει τὸν πατέρα του.... ἀπὸ ἔντιμον οἰκογένειαν... νὰ κυλίεται εἰς τὸν βόρβορον τῶν δανείων... δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ εἶναι κακοήθης!

Τιβουρκιος. Μά...

Φραγκισκος, *(ὀργιλως).* Εἰπέ μου, δὲν εἶσαι καὶ σὺ τῆς αὐτῆς γνώμης;

Τιβουρκιος. Ναί!... εἶναι... κακοήθης!

Φραγκισκος. Ἄ!

Τιβουρκιος, *(κατ' ἰδίαν).* Ἐάσε, δὲν θὰ τοῦ κάμω λόγον σήμερα διὰ τὴν ὑπόθεσιν.

Φραγκισκος. Ἂν τέτοιο κακὸν σοῦ συνέβαινεν....

Τιβουρκιος. Ἔ, τί;

Φραγκισκος. Ἀλλὰ εἶμαι ἥσυχος.... εἶσαι φρόνιμος.., ἐργάζεσαι... ἐργάζεσαι.... οἰκονομεῖς χρήματα....

Τιβουρκιος. Ὦ! οἰκονομῶ.... ὀλίγα ὅμως.

Φραγκισκος. Ἀφ' οὗ ἀγοράζεις ἔπιπλα... θὰ ἔλθω νὰ τὰ ἴδω σήμερα!

Τιβουρκιος. Τί ὥρα;

Φραγκισκος. Τὴν ὥραν τοῦ γεύματος...

Τιβουρκιος. Ἄ!

Φραγκισκος. Δέχομαι νὰ μοῦ προσφέρῃς τὸ γεῦμα.... ἀλλὰ τήραξε.... δὲν θέλω ἐγὼ ἀνόητα ἔξοδα!

Τιβουρκιος. Μείνατε ἥσυχος. *(Κατ' ἰδίαν).* Τοῦ ἀρέσουν τὰ ποδαράκια μὲ αὐγολέμονο... θὰ τὸν χορτάσω ἀπὸ αὐτά... ἴσως ἔτσι τὸν μαλάξω.

Φραγκισκος. Ἐγὼ ὑπάγω νὰ ξυρισθῶ καὶ 'σὲ μισὴ ὥρα σ' εὑρίσκω.

Τιβουρκιος. Χαίρετε, μπαμπᾶ... *(Κατ' ἰδίαν.)* Κατὰ τὰ ἐπιδόρπια θὰ τοῦ παρουσιάσω τὸν ἰσολογισμόν μου. *(Ἐξέρχεται ἐκ τοῦ βάθους. Εἰσέρχεται ὁ Ἰωσήφ, φέρων προχοΐδα μὲ θερμὸν ὕδωρ).*

Φραγκισκος. Τὸ καλό μου τὸ παιδί! τὸν ἀγαπῶ πολὺ.... ἀλλὰ δὲν τοῦ τὸ λέγω! Ἄ! Ἰωσήφ!

Ιωσηφ. Ὁρίστε, κύριε.

Φραγκισκος. Θὰ φάγω ἔξω.. νὰ τὸ εἰπῆτε..

Ιωσηφ. Πολὺ καλά, κύριε.

(Ὁ Ἰωσὴφ προηγεῖται τοῦ Φραγκίσκου, ὅστις εἰσέρχεται εἰς τὸ δωμάτιον ἀριστερὰ πρὸς τὸ βάθος.)

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΒΛΑΔΙΝΕ, εἶτα ΦΡΑΚΙΣΚΟΣ, εἶτα ΙΩΣΗΦ

(Ἡ σκηνὴ μένει πρὸς στιγμὴν ἔρημος.)

Βλαδινε, *(εἰσέρχεται βραδέως βαδίζων ἐκ τοῦ πρὸς τὰ δεξιά, ἔμπροσθεν, δωματίου του.)* Εἶμαι περίλυπος... ἐκοιμήθην κακά.... φθάνομεν εἰς τὴν ὁδὸν Κοινωνικοῦ Συναλλάγματος, ἀρ. 15 δίς... ἀθλία ὁδός.... ἀθλία οἰκία .... ἤμην συγκεκινημένος... «Ὁ δυστυχὴς Σιμωνίδης;» ἐρωτῶ τὸν θυρωρὸν μὲ πόνον.... «Εἰς τὸ πέμπτον, ἡ ἀριστερὰ θύρα.» Μοῦ ἐφάνη κἄπως παράξενον, διότι ἡ ἐπιστολὴ ἔλεγε διὰ τὸ ἕβδομον καὶ τὴν ἀνεμόσκαλαν.... Ἂς εἶναι... ἀναβαίνομεν... τὸ κλειδὶ ἦτο εἰς τὴν

θύραν... τὸ γυρίζω σιγά.. μὲ τὴν προσοχὴν καὶ τὴν μυστικότητα τῆς ἐλεημοσύνης εἰσχωρούσης εἰς τὸ ἐνδιαίτημα τῆς δυστυχίας... καὶ εὑρίσκομεν...ποῖον; τὸν πρῴην ἁμαξηλάτην μου! τὸν Οὐίλλιαμ;....αὐτὸν ποῦ ἡ γυναῖκά μου... *(διορθῶν ἑαυτὸν)* αὐτὸν ποῦ ἔδιωξα τόσον ἀποτόμως... ἦτο στρωμένος εἰς τὸ τραπέζι μὲ ἕνα ἄγγλον λακὲ καὶ πέντε ἀδειανὰς φιάλας... οὔτε ἴχνος πατρὸς τυφλοῦ...Ὁμολογῶ, ὅτι αὐτὸ μ' ἐσύγχισε ὀλίγον... Ὑπάρχουν ἄνθρωποι, ποῦ εἶνε ἱκανοὶ νὰ σὲ κάμουν νὰ σιχαθῇς τὴν εὐχαρίστησιν ποῦ αἰσθάνεσαι νὰ κάμῃς τὸ καλόν! Ὁ ἀδελφός μου Φραγκίσκος ἐθριάμβευε, ἦτο 's ταῖς δόξαις του....ἀλλὰ τί σημαίνει αὐτό; μ' ἔρρηξεν ἡ τύχη εἰς ἕνα ἐλεεινόν..Ὑπάρχουν πουλάκια ποῦ τσιμποῦν...δὲν εἶνε αὐτὸς λόγος νὰ ἐγκαταλείπῃ κάνεις τὰ ἄλλα.

Φραγκισκος, *(εἰσέρχεται ἐνδεδυμένος.)*. Λοιπόν, κύριε φιλάνθρωπε;

Βλαδινε. Τί;

Φραγκισκος, *(γελῶν)*. Εἰς τὸ ἕβδομον πάτωμα...ἡ ἀνεμόσκαλα δεξιά....

Βλαδινε. Σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ ἀφήσῃς ἥσυχον... ἐπλήρωσα τὸ δεῖπνον... δὲν ἔχεις νὰ εἴπῃς τίποτε....

Φραγκισκος. Ἦτο ἐξαίρετον!

Βλαδινε. Τὸ πιστεύω, ἀφ' οὗ ἐπλήρωσα σαράντα ἑπτὰ δραχμὰς καὶ πενῆντα λεπτά· νὰ ὁ λογαριασμός. *(Ἐξάγει αὐτὸν ἐκ τοῦ θυλακίου του)*. Σοῦπα βασιλική, δύο δραχμάς· ἀστακὸς τρεῖς δραχμάς.

Φραγκισκος. Πῶς, ἀστακός;... ἐγὼ δὲν ἔφαγα ἀστακόν....

Βλαδινε. Ἄ! νομίζεις;... οὔτε ἐγώ...

Φραγκισκος. Οὔτε κἂν μᾶς ἐπαρουσίασαν ἀστακόν... Ἄ! ξεύρουν τὴ δουλειά τους οἱ ξενοδόχοι!....

Βλαδινε. Πῶς! εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποθέτῃς... Ἦτο εἷς κύριος πλησίον μας,ὁ ὁποῖος ἔφαγε ἀστακόν... συνέβη πιθανὸν λάθος....

Φραγκισκος. Ἐνδέχεται.....ἀλλ' ἐγὼ ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν σου, προτοῦ νὰ πληρώσω, θὰ ἐπεθεώρουν τὸν λογαριασμόν. *(Δεικνύων τὴν σακχαροθήκην καὶ τὴν φιάλην τοῦ οἰνοπνεύματος ἐπὶ τῆς ἀγγοθήκης.)*Καὶ πρὸς τούτοις θὰ ἐκλείδωνα τὴν ζάκχαριν καὶ τὸ οἰνόπνευμα... αὐτὰ τὰ πράγματα ἐξατμίζονται εὔκολα.

Βλαδινε. Ἔλα, τώρα θὰ ὑποπτεύσῃς καὶ τὸν Ἰωσήφ, τὸν ἀξιόλογον ὑπηρέτην, ὁποῦ τὸν ἔχω δέκα ἔτη εἰς τὸ σπίτι....

Φραγκισκος. Φίλε μου, ἐγὼ εἶμαι ἀπὸ ἐκείνους ποῦ δὲν γελοιῶνται... Χαῖρε, ὑπάγω νὰ γευματίσω μὲ τὸν υἱόν μου. *(Ἐξέρχεται)*.

Βλαδινε, *(μόνος)*. Ὁ Ἰωσήφ .... ὁ τίμιος νέος, εἰς τὸν ὁποῖον θὰ ἐμπιστευόμην... *(πλησιάζει μηχανικῶς εἰς τὴν σακχαροθήκην καὶ ἀριθμεῖ τὰ τεμάχια)*. Τέσσαρα, ἕξ, ἑπτά, ὀκτώ, καὶ ἓν μικρόν... Τρώγω τὸ μικρόν, διὰ νὰ μὴν ἐμπερδευθῶ εἰς τὸν λογαριασμόν.*(Τρώγει)*. Τώρα τὸ οἰνόπνευμα... *(λαμβάνει τὴν φιάλην)* Δὲν τὸ κάμνω ἀπὸ δυσπιστίαν .... ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποστομώσω τὸν ἀδελφόν μου!... Πῶς νὰ τὸ σημαδέψω;... Ἄ! μὲ τὸ μανδήλι μου ... *(Μετρεῖ.)* Τῇ ἀληθείᾳ, ἐντρέπομαι τὸν ἑαυτόν μου....φθάνει ἕως ἐκεῖ... Θὰ κάμω κόμβον...

Κάμνει κόμβον εἰς τὸ μανδήλιόν του. Εἰσέρχεται ὁ Μιζαβράν μὲ ἓν ζεῦγος ὑποδημάτων.

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΒΛΑΔΙΝΕ, ΜΙΖΑΒΡΑΝ, εἶτα ΙΩΣΗΦ,

καὶ *ἄλλος ὑποδηματοποιός.*

Βλαδινε. Μπᾶ! σεῖς εἴσθε πάλιν!

Μιζαβραν. Κύριε, σᾶς φέρω τὰ ὑποδήματά σας.

Βλαδινε. Σούτ! ἂν σᾶς ἀκούσῃ ἡ σύζυγός μου...

Ιωσηφ. *(εἰσελθών)*. Ἡ κυρία ἔχει ἐξέλθῃ πρὸ μιᾶς ὥρας....ὑπῆγε εἰς τὸ λουτρόν...

Μιζαβραν. Γιὰ κυττάξετε τί πρᾶγμα εἶναι ἐδῶ. *(Τῷ δίδει ἓν ὑπόδημα καὶ εἶτα ἀποθέτει τὸ ἕτερον δεξιά.)*

Βλαδινε, *(λαμβάνων τὸ ὑπόδημα.)*Καλά, Μιζαβράν· εἶναι καλὸν τὸ πρᾶγμα;

Μιζαβραν.: Ὤ, κύριε! κυττάξετέ το, σᾶς παρακαλῶ ... ἡ καλλιτέρα ποιότης ποῦ εὑρίσκεται....

Βλαδινε, *(κατ' ἰδίαν)*. Ἔχει ἀγαθὴν φυσιογνωμίαν....εὐχαριστεῖται κάνεις νὰ τὸν παρατηρῇ.

Μιζαβραν. Εἶναι βιδέλο... βιδέλο τοῦ Βορδώ.

Βλαδινε. Καὶ εἰς ἐμὲ φαίνεται καλόν. *(Βλέπων τὸν δεύτερον ὑποδηματοποιόν, ὅστις εἰσέρχεται τότε)*. Καὶ ἄλλος ὑποδηματοποιός... Τί, μήπως σήμερον εἶναι ἡ ἡμέρα τῶν ὑποδηματοποιῶν;

Ιωσηφ, *(πρὸς τὸν ἄλλον ὑποδηματοποιόν, προχωροῦντα πρὸς τἀριστερά.)* Ὁ κ. Λέων θὰ ἐπιστρέψῃ μετ' ὀλίγον... ἂν ἀγαπᾶτε νὰ τὸν περιμένετε.

(Ὁ ἄλλος ὑποδηματοποιὸς ἀποθέτει τὰ ὑποδήματα ἐπὶ τοῦ καθίσματος.)

Ο ΑΛΛΟΣ ΥΠΟΔΗΜΑΤΟΠΟΙΟΣ, *(μὲ προφορὰν γερμανίζουσαν)*. Παρακαλῶ τὸν κύριον νὰ παρατηρήῃ τὴν ποιότητα....εἶναι βιδέλο...βιδέλο τοῦ Βορδώ....*(δεικνύων τὸ ὑπόδημα, ὅπερ κρατεῖ ὁ Βλαδινέ.)* Ὄχι 'σὰν αὐτὴ τὴ βακέττα.

Βλαδινε, *(ἔκπληκτος.)* Πῶς; τὰ ὑποδήματά μου;....

Ο ΑΛΛΟΣ ΥΠΟΔΗΜΑΤΟΠΟΙΟΣ. Μιὰ ματιὰ νὰ ῥήξετε, θὰ καταλάβετε ἀμέσως τὴν διαφοράν.

Βλαδινε, *(πρὸς τὸν ἄλλον ὑποδηματοποιόν.)* Μίαν στιγμήν, παρακαλῶ. *(Πλησιάζει τὸν Μιζαβρὰν καὶ τοῦ δεικνύει τὰ ὑποδήματα.)* Μιζαβράν, τί δέρμα εἶναι αὐτό;

Μιζαβραν. Βακέττα.*(Δεικνύων τὸ ὑπόδημα.)* Αὐτὸ εἶναι βιδέλο.

Βλαδινε. Ἄ! εὐχαριστῶ. *(Κατ' ἰδίαν.)* Ὁ ἕνας ἀναιδὴς ψεύστης .... ἴσως καὶ οἱ δύο. *(Μεγαλοφώνως.)*Καλά, κύριοι, θὰ περάσω ἀπὸ τὸ κατάστημά σας. *(Πρὸς τὸν Μιζαβρὰν ἀποκομίζοντα τὸ ὑπόδημα.)* Ἔ! τί κάμνετε! δότε μου τὸ ἄλλο.

Μιζαβαν. Συγγνώμην! εἶχα ἄλλοῦ τὸν νοῦν μου. Τὴν καλημέραν εἰς τὴν κυρίαν!

(Ἀμφότεροι οἱ ὑποδηματοποιοὶ ἐξέρχονται. Ὁ Βλαδινὲ ἵσταται ὡς ἔνεός, κρατῶν διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὰ ὑποδήματα καὶ διὰ τῆς ἑτέρας τὸ ὑποδημάτιον, καὶ κατέρχεται πρὸς τὰ ἔμπροσθεν τῆς σκηνῆς.)

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

ΒΛΑΔΙΝΕ, εἶτα ΛΕΩΝ.

Βλαδινε, *(μόνος.)* Δὲν ἔχω τύχην σήμερα!.. ..Αὐτὸ δὲν εἶναι τίποτε... καὶ ὅμως μὲ παροργίζει.....Πρέπει λοιπὸν νὰ μὴ δίδῃ κανεὶς πλέον πίστιν εἰς τοὺς ὑποδηματοποιούς....δὲν δίδω πλέον πίστιν εἰς τοὺς ξενοδόχους... *(Ἀποθέτει τὰ ὑποδήματα εἰς τὸ κάθισμα ἀριστερά.)*Καὶ ἡ γυναῖκά μου, ποῦ δὲν ἐγύρισεν ἀκόμη.... *(Παρατηρεῖ τὸ ὡρολόγιόν του.)* Δύο ὥρας εἰς τὸ λουτρόν....εἶναι κἄπως παράξενον....Πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσω πῶς μὲ κάμνουν ὅπως θέλουν....Ἀφίνω τὴν Ἐρριέταν νὰ πηγαίνῃ, νὰ ἔρχεται,νὰ 'μπαίνῃ, νὰ 'ὀγαίνῃ... γυναῖκα νεωτέραν ἀπὸ ἐμέ .... πολὺ νεωτέραν...καὶ εὐειδῆ!....καὶ φιλάρεσκον... ὑποθέτω, διότι δὲν παρετήρησα ἀκόμη, ἂν ἔχῃ αὐτὸ τὸ ἐλάττωμα...ἀλλ' ἀγοράζει διαμαντικά, δαντέλλας...διὰ ποῖον τὰ κάμνει αὐτά; εἰς ποῖον θέλει νὰ ἀρέσῃ;...Καλὰ εἴμεθα τώρα! ἀρχίζω νὰ ὑποπτεύω ὡς καὶ τὴν γυναῖκά μου!... Αὐτὸ τὸ ζῷον ὁ Φραγκῖσκος μοῦ ἔχωσε τέτοιας ἰδέας εἰς τὸ κεφάλι!

Λεων, *(Εἰσέρχεται ἐκ τοῦ βάθους.)* Ἔρχομαι ἀπὸ τοῦ μεσίτου... ὁρίστε τὸ ἀντίτιμον τῶν εἰκοσιπέντε μετοχῶν Λυών. *(Τῷ ἐγχειρίζει ἓν χαρτοφυλάκιον.)*

Βλαδινε. Εὐχαριστῶ! *(Θέτει τὸ χαρτοφυλάκιον εἰς τὸ θυλάκιον τοῦ ἐνδύματός του, τὸ ὁποῖον μετά τινα σκέψιν κομβώνει ἐπιμελῶς.)* Φίλε μου, ἔχω νὰ σοῦ εἰπῶ κἄτι τι.

Λεων. Καὶ ἐγὼ ἐπίσης, πατέρα.

Βλαδινε, *(Λαμβάνων τὸ ὑποδημάτιον ἐκ τοῦ καθίσματος καὶ ἐπανερχόμενος πρὸς τὸν υἱόν του.)* Ἄφες ν' ἀρχίσω ἐγὼ πρῶτος... Λέον, δὲν εἰξεύρεις ἓν πρᾶγμα... Ὁ ὑποδηματοποιός σου σὲ κλέπτει... καὶ ὁ ἰδικός μου τὸ ἴδιον... οἱ κύριοι αὐτοὶ ἀντὶ βιδέλου μᾶς δίδουν βακέττα...

Λεων, *(ἀδιαφόρως.)* Ἀλήθεια;

Βλαδινε. Εἶμαι βέβαιος... Τὰ παίρνεις, χωρὶς νὰ τὰ ἐξετάζῃς, διότι ἔχεις ἐμπιστοσύνην... κάμνεις κακά... μὲ αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους πρέπει νὰ λαμβάνῃς τὰ μέτρα σου ... καθὼς καὶ μὲ τοὺς ξενοδόχους... Διότι ἀλλέως σοῦ λογαριάζουσιν ἀστακούς...δὲν τρώγεις ἀστακούς... καὶ ὅμως πρέπει νὰ πληρώσῃς τρεῖς δραχμὰς δι' ἀστακούς.

Λεων. Τί εἶναι αὐτὰ ποῦ μοῦ λέγεις,πατέρα;

Βλαδινε. Σὲ καθιστῶ προσεκτικόν... εἶσαι νέος ἀκόμη... καὶ ἔχεις καιρὸν νὰ συνειθίσῃς νὰ μὴ ἐμπιστεύεσαι τοὺς ἀνθρώπους... ἐν ᾧ ἐγώ... Ἔλα τώρα, ἂς ἴδωμεν τί ἔχεις νὰ μοῦ εἴπῃς. *(Τῷ δίδει τὸ ὑποδημάτιον καὶ κάθηται παρὰ τὴν τράπεζαν.)*

Λεων, *(Ἀποθέτει τὸ ὑποδημάτιον ἐπὶ τοῦ καθίσματος καὶ ἀνερχόμενος κάθηται παρὰ τὸ ἄλλο ἄκρον τῆς τραπέζης.)* Πρόκειται περὶ ἑνὸς σχεδίου, περὶ τοῦ ὁποίου ὡμίλησα εἰς τὴν μητέρα μου.

Βλαδινε. Εἰς τὴν μητέρα σου... *(Παρατηρεῖ τὸ ὡρολόγιόν του.)* Δυόμισι ὥρας εἰς τὸ λουτρόν... πολὺ παράξενον πρᾶγμα!

Λεων. Ἀγαπῶ τὴν κόρην τοῦ κυρίου Ὠβερτίνου!

Βλαδινε. Τὴν Λουκίαν;.. εἶναι χαριεστάτη...ταγίζει τὰ πουλάκια.

Λεων.Τὸ ὄνειρόν μου εἶναι νὰ τὴν νυμφευθῶ.

Βλαδινε. Διατί ὄχι, φίλε μου; ἂν ἔχῃς αὐτὴν τὴν ἐπιθυμίαν...

Λεων. Χθὲς ἔκαμα λόγον εἰς τὸν πατέρα της, καὶ μοῦ εἶπεν ὅτι εἰμπορῶ νὰ ἐλπίζω...

Βλαδινε. Πῶς; ὁ πατέρας της ... εἶναι ἀδύνατον!

Λεων. Διατὶ εἶναι ἀδύνατον;

Βλαδινε. Εἰς τὴν θέσιν ὅπου εὑρίσκεται ...

Λεων. Ἀλλὰ μοὶ φαίνεται, ὅτι ἡ θέσις τοῦ κ. Ὠβερτίνου.. ..

Βλαδινε. Αὐτός! εἶνε κατεστραμμένος... *(Ἐγείρεται)*.

Λεων, *(ἐγειρόμενος ἐπίσης)*. Πῶς;

Βλαδινε. Ἐγὼ εἰξεύρω... πρέπει νὰ τὸν δανείσω πενῆντα χιλιάδας δραχμὰς αὔριον τὸ πρωΐ.

Λεων. Ἴσως θὰ ἦναι μόνον κἀμμία στενοχωρία προσωρινή.

Βλαδινε. Βεβαίως... δὲν ὑποπτεύομαι τὸν Ὠβερτῖνον.... εἶναι φίλος... ἀλλὰ σὺ ἔχεις λαμπρὰν περιουσίαν... καὶ ἐλπίδας... καὶ ἠμποροῦσε κάνεις νὰ ὑποθέσῃ... Ὁ Φραγκί-

σκος βεβαίως θὰ ὑπέθετεν... ὅτι ὁ κύριος Ὠβερτῖνος κερδοσκοπεῖ ἐπὶ τῆς ἀγάπης σου πρὸς τὴν θυγατέρα του.

ΛΕΩΝ, *(μετ' ἀγανακτήσεως)*. Ὤ! πατέρα! τί εἶν' αὐτά!

ΒΛΑΔΙΝΕ. Δὲν τὸ λέγω ἐγώ... Λέγω τί θὰ ἐσκέπτετο ὁ Φραγκίσκος.... ἡ μικρὰ εἶνε νόστιμη καὶ τὴν μεταχειρίζεται ὡς δόλωμα....

ΛΕΩΝ. Εἰσθε σεῖς ὁποῦ μοῦ ὁμιλεῖτε, σεῖς ποῦ εἶσθε τόσον ἀγαθὸς καὶ ἔχετε τόσον εὐγενῆ ψυχήν!

ΒΛΑΔΙΝΕ. Φίλε μου.... γνωρίζω τοὺς ἀνθρώπους... ἀπὸ χθὲς τὸ βράδυ.

ΛΕΩΝ. Σεῖς νὰ λέγετε τοιαῦτα λόγια δι' ἕνα παλαιόν σας φίλον;

ΒΛΑΔΙΝΕ. Ὄχι ἐγώ....ὁ Φραγκίσκος.

ΛΕΩΝ. Τῇ ἀληθείᾳ, πατέρα, πολὺ μὲ λυπεῖτε.

ΒΛΑΔΙΝΕ. Ἀλλὰ τί θέλεις νὰ σοῦ εἴπω .... Ὁ Φραγκίσκος....

ΛΕΩΝ. Νὰ ἀποδίδετε τοιαῦτα αἰσθήματα εἰς οἰκογένειαν, τὴν ὁποίαν ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας μ' ἐδιδάξατε νὰ ἀγαπῶ καὶ νὰ σέβωμαι..

ΒΛΑΔΙΝΕ. Μὰ σοῦ λέγω καὶ πάλιν....

ΛΕΩΝ, *(ἐξερχόμενος ἀριστερά, πρὸς τὰ ἔμπροσ)*. Ἄ! κάτι ἐπάθατε... ἀλλάξατε.... δὲν εἶσθε ὁ ἴδιος....

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

ΒΛΑΔΙΝΕ, εἶτα ΙΩΣΗΦ

ΒΛΑΔΙΝΕ., *(προχωρῶν πρὸς τὰ ἔμπροσ)*. Ἀλήθεια, ἔχει δίκαιον... ἀλλὰ δὲν πταίω ἐγώ.. οἱ ὑποδηματοποιοί, ὁ ἀστακός... καὶ ἡ γυναῖκά μου, ποῦ δὲν ἐγύρισε ἀκόμη... *(παρατηρεῖ τὸ ὡρολόγιόν του)*. Τρεῖς ὥρας εἰς τὸ λουτρόν!... *(φορεῖ τὸν πῖλόν του)*. Εἶνε ἀπίθανον! κάτι τρέχει ἐδῶ. *(Φωνάζει)* Ἰωσήφ! Ἰωσήφ!.... τὸ καπέλλο μου....

ΙΩΣΗΦ, *(εἰσερχόμενος)*. Μὰ τὸ φορεῖτε.

ΒΛΑΔΙΝΕ. Ἔ! πῶς! ἄ! ἔχεις δίκαιον· τρέχω εἰς τὸ κατάστημα· *(στερεῶν τὸν πῖλόν του ἐπὶ τῆς κεφαλῆς)*. Κάτι τρέχει ἐδῶ. *(Ἐξέρχεται· σημαίνει ὁ κώδων)*.

ΙΩΣΗΦ. Μὲ καλεῖ ἡ κυρία.... ἐλησμόνησα νὰ εἴπω εἰς τὸν κύριον, ὅτι ἐγύρισε πρὸ δύο ὡρῶν... *(Εἰσέρχεται πρὸς τὰριστερά, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Φραγκίσκος καὶ ὁ Τιβούρκιος ἐπιφαίνονται εἰς τὸ βάθος.)*

(Ἕπεται συνέχεια).

Κοινὸν τὸ ἀναγινώσκειν, ἀλλὰ σπάνιον τὸ καρποφόρως ἀναγινώσκειν.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΓΛΩΣΣΑ

Βολαπύκ! παγκόσμιος γλῶσσα! Ποῦ καὶ πότε ἐδημιουργήθη τὸ θαυμάσιον τοῦτο ἰδίωμα; Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐπενοήθη ἡ παγκόσμιος γλῶσσα ἐν Κωνσταντίᾳ ὑπὸ τοῦ χρηστοῦ Γερμανοῦ ἱερέως Ἰωάννου Μαρτίνου Σχλάϋερ. Εἶνε πραγματικὸν ἢ ὅλως φαντασιῶδες τὸ γλωσσικὸν τοῦτο φιλοτέχνημα; Ἡ γλῶσσα δὲν ἐπινοεῖται, πολλῷ δὲ ὀλιγώτερον κατασκευάζεται ὑφ' ἑνὸς καὶ μόνου ἀνθρώπου· πᾶσα γλῶσσα εἶνε προϊὸν οὐχὶ ἀτόμου κατ' ἰδίαν ἀλλὰ λαοῦ συλλήβδην, ἀπαιτεῖ δὲ ἐργασίαν πολλῶν κατὰ συνέχειαν αἰώνων. Ὡς γνωστόν, πρὸ πολλοῦ ἐγένοντο ἀπόπειραι πρὸς κατασκευὴν παγκοσμίου γλώσσης. Περὶ τὸ τέλος τοῦ ἑπτακαιδεκάτου αἰῶνος πάμπολλοι σοφοὶ καὶ πολυΐστορες τῶν χρόνων ἐκείνων ἄνδρες ἠσχολήθησαν σπουδαίως περὶ τὸ δυσεπίλυτον τοῦτο πρόβλημα. Ὁ ἐπιφανέστατος φιλόσοφος Λεϊβνίτιος ἐξέδωκε τῷ 1688 πονημάτιον λατινιστὶ γεγραμμένον, «dissertatio de arte combinatoria». Ἡ διατριβὴ αὕτη εἶνε τὸ πρῶτον σπουδαῖον ὁπωσοῦν πείραμα πρὸς δημιουργίαν παγκοσμίου γλώσσης. Ὁ Λεϊβνίτιος δὲν κατώρθωσε μὲν νὰ λύσῃ τὸ πρόβλημα, ἀλλ' ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς ἄλλας πολλὰς καὶ ποικίλας περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ἐρεύνας. Τῷ 1688 εἶδε τὸ φῶς τὸ «περὶ φιλοσοφικῆς γλώσσης» δοκίμιον τοῦ Ἄγγλου ἐπισκόπου Οὐίλκινς· ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ δοκιμίου τούτου τὸ ζήτημα ἐλαχίστην ἔλαβε πρακτικὴν ἐπίδοσιν, διότι ὁ Ἄγγλος ἱεράρχης ἀπέτυχεν οὐχ ἧττον τοῦ Γερμανοῦ φιλοσόφου. Ἐκ τῶν ὕστερον ἐκδοθέντων πονημάτων, μνημονεύομεν τὴν «Πασιγραφίαν» τοῦ περιωνύμου ἀββᾶ Σικάρ, καὶ τὸν Γερμανὸν Βαχμάϊερ, οὗ τὸ σύστημα ἐρείδεται κατ' ἐξοχὴν ἐπὶ τῶν ἀριθμητικῶν σημείων. Κατ' ἀρχάς, ἡ ἐπινόησις τοῦ Βαχμάϊερ ἔτυχε πολλῶν θιασωτῶν, ἐπεσπάσατο δὲ μέχρι τινὸς καὶ τὴν προσοχὴν εὐρωπαϊκῶν τινων κυβερνήσεων· ἀλλ' ὕστερον σὺν τῷ προϊόντι χρόνῳ τὸ ἐπὶ αἰσίοις οἰωνοῖς ἐγκαινισθὲν ἀριθμητικὸν τοῦτο δαίδαλμα περιέπεσε βαθμηδὸν εἰς λήθην.

Ἡ ἀνάγκη ὅμως παγκοσμίου γλώσσης καθίστατο ὁσημέραι ἐπαισθητή. Ὁ τηλέγραφος, οἱ σιδηρόδρομοι, τὰ ἀτμόπλοια, μειώσαντα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τὰς ἀποστάσεις, προσήγγισαν ἀλλήλοις τοὺς λαούς· οἱ λαοὶ ὅμως διετέλουν οὕτως εἰπεῖν ἀπεξενωμένοι ἀλλήλων διὰ τὴν ἔλλειψιν κοινοῦ ἰδιώματος. Εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι πάντα τὰ πεπολιτισμένα κράτη ἐνεκαίνισαν ἐν τοῖς σχολείοις αὐτῶν ὡς ὑποχρεωτικὸν μάθημα τὴν σπουδὴν τῶν ξένων γλωσσῶν· ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς τῶν ξένων γλωσσῶν ἐδέησε νὰ περιορισθῇ εἰς δύο ἢ το πολὺ τρεῖς, τὰς σπουδαιοτάτας ἐν Εὐρώπῃ· ἄλλως δέ, ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν ὅτι ἡ ἐκμάθησις ξένης τινὸς γλώσσης ἀπαιτεῖ καὶ χρόνον μακρὸν καὶ ἔτι μακροτέραν μελέτην. Οὐδένα λανθάνει ὁπόσους κατέβαλε κόπους ὁ μακαρίτης Ἑϊχθὰλ ἵνα ἀποδείξῃ τὴν σημαντικότητα τῆς ἑλληνικῆς, ὡς γλώσσης διεθνοῦς. Οἱ ἀγῶνες αὐτοῦ οὐδὲν ὠφέλησαν, ἄλλως τε καὶ διότι, ἵνα τὰ ἄλλα παραλίπωμεν, αὐτὴ καὶ μόνη ἡ κατὰ τοὺς Ἐρασμίτας προφορὰ τῆς ἑλληνικῆς εἶνε ἀνυπέρβλητον ἐμπόδιον εἰς τοιαύτην τινὰ τῆς ἑλληνικῆς διεθνῆ λειτουργίαν.

Οὐδαμῶς ἀποδυσπετήσας πρὸς τὰς παρεμβαλλομένας δυσχερείας, ἐπεχείρησεν ἐν τοῖς νῦν χρόνοις νέαν καὶ τελεσφορωτέραν γλωσσοπλαστικὴν ἀπόπειραν ὁ Γερμανὸς Ἰωάννης Μαρτῖνος Σχλάϋερ. Γεννηθεὶς τῇ 18 Ἰουλίου ἐν Βάδεν, ἐφοίτησεν εἰς τὰ γυμνάσια τοῦ Ταουβερβισοφμάϊν καὶ τῆς Καρλσρούης, εἶτα δὲ εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Φρειβούργου, ἔνθα ἀπέλαυσε τοῦ διδακτορικοῦ βαθμοῦ. Προχειρισθεὶς τῷ 1856 εἰς ἱερέα διέτριψε πολλαχοῦ ὡς ἐφημέριος καὶ πνευματικὸς προϊστάμενος διαφόρων ἐν τῇ πατρίδι του κωμῶν. Νοσήσας βαρέως τῷ 1885, ἀπέθετο τὸ ἱερατικὸν ἀξίωμα, τανῦν δὲ ποιεῖται τὰς διατριβὰς ἐν Κωνσταντίᾳ, γλίσχρως ἀποζῶν ἐκ μικρᾶς συντάξεως (1200 φράγκων κατ' ἔτος!!), ἤτις μόλις καὶ μετὰ βίας ἐπαρκεῖ πρὸς διατροφὴν αὐτοῦ, τοῦ ἑνενηκονταετοῦς πατρός του καὶ τῆς τεσσαρακοντούτιδος ἀδελφῆς του. Ἀλλ' ἡ πενία παντοίας κατεργάζεται τέχνας. Ὁ Σχλάϋερ ἐγένετο ἐν τῇ μονώσει του ἀρχιμύστης ἢ μᾶλλον εἰπεῖν γλωσσοποιὸς τῆς πολυθρυλήτου «Βαλαπύκ» δηλαδὴ παγκοσμίου γλώσσης. Ὁ ὅρος «Βολαπύκ» συνετέθη ἐκ τῆς ἀγγλικῆς λέξεως World, *κόσμος*, κατὰ παράλειψιν τῶν στοιχείων r καὶ d, καὶ ἐκ τοῦ pük (ἀγγλιστὶ speak, *λαλεῖν*.) Ἡ ἀλλόκοτος τοῦ ὅρου σύνθεσις μαρτυρεῖ ὅτι ὁ ἐν Κωνσταντίᾳ γλωσσοποιός, πρὸς κατασκευὴν ὅρων, εἶνε καθ' ὅλα ἐλεύθερος νὰ διαστρέφῃ τὰς λέξεις, ἀφαιρῶν ἢ προστιθέμενος γράμματα, συναρμόζων δὲ καὶ τὰ ἀσυνάρμοστα. Ὁπωσδήποτε ὁ κ. Σχλάϋερ εἶνε ἀνὴρ γλωσσομαθέστατος, καὶ δὴ καὶ ἄλλος Μεζοφάντης, διότι λαλεῖ ἢ ἐπίσταται ὑπὲρ τὰς ἑξήκοντα γλώσσας καὶ διαλέκτους καὶ μάλιστα τὴν ἑβραϊκήν, τὴν λατινικήν, τὴν ἑλληνικήν, πάσας σχεδὸν τὰς ἐν Εὐρώπῃ τανῦν λαλουμένας γλώσσας καὶ οὐκ ὀλίγας διαλέκτους τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς.

Ἡ «βολαπύκ» ἔχει διεθνῆ καὶ γενικὸν τύπον, ὡς οἱ ἀριθμοὶ καὶ τὰ μουσικὰ σημεῖα, ἅτινα παρὰ πᾶσι τοῖς λαοῖς εἶνε καὶ τοῦ αὐτοῦ σχήματος καὶ τῆς αὐτῆς χρήσεως· εἶνε δὲ καὶ οὕτωσὶ κατεσκευασμένη ὥστε δύναται πᾶς ἕκαστος εὐχερῶς καὶ ὁπωσοῦν ἀπόνως νὰ ἐκμάθῃ αὐτήν. Ὁ λεκτικὸς αὐτῆς πλοῦτος συνίσταται ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς 14,000 λέξεις, αἵτινες ἐπιτηδείως συντεθειμέναι, ἐπαρκοῦσι πληρέστατα εἰς πᾶσαν «ἀνταλλαγὴν ἰδεῶν». Ἐκ τῶν 14,000 τούτων λέξεων, 1300 εἶνε θεματικαὶ ἢ ῥιζικαί· αἱ δὲ ἄλλαι εἶνε παράγωγοι ἢ σύνθετοι. Ἓν τεταρτημόριον τῶν 1300 τούτων θεμάτων ἐλήφθη μετά τινων ὀρθογραφικῶν παραλλαγῶν ἐκ τῆς λατινικῆς καὶ τῶν ῥωμανικῶν γλωσσῶν· ἓν πεμπτημόριον ἀνήκει εἰς τὴν γερμανικήν· ἓν τριτημόριον ὡς ἔγγιστα εἰς τὴν ἀγγλικήν, τὸ δὲ ὑπόλοιπον εἰς τὰ ἄλλα ζῶντα ἰδιώματα· ἀρκεῖ δὲ ἡ γνῶσις τῶν κυρίων λέξεων πρὸς ἐλευθέραν χρῆσιν ὅλου τοῦ λεκτικοῦ πλούτου. Ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Σχλάϋερ ἐπινοηθεῖσα γλῶσσα οὐδεμίαν παρέχει δυσχέρειαν εἴς τε τὴν προφορὰν καὶ τὴν ὀρθογραφίαν· οἱ φθόγγοι αὐτῆς εἶνε κοινοὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη· τὰ φωνήεντα καὶ τὰ σύμφωνα γράμματα ἔχουσι πάντοτε μίαν καὶ τὴν αὐτὴν σημασίαν· πᾶν ἕκαστον στοιχεῖον λέξεως ἔχει πανταχοῦ τὸν αὐτὸν φθόγγον· ἑκάστη λέξις προφέρεται καθ' ὃν τρόπον γράφεται, γράφεται δὲ καθ' ὃν τρόπον προφέρεται· ὁ τόνος πίπτει ἑκάστοτε ἐπὶ τὴν τελευταίαν συλλαβήν. Ὁ γραμματικὸς ὀργανισμός της εἶνε θαυμασίως ἁπλοῦς. Μία μόνη κλίσις ὑπάρχει, ἣν δύναται πᾶς ἕκαστος νὰ μάθῃ ἐντὸς λεπτοῦ ἀνεπιλήπτως· ὡσαύτως μία μόνη συζυγία ῥημάτων, οὐδεμία δὲ ῥηματικὴ λέξις εἶνε ἀνώμαλος. Οἱ κανόνες εἶνε ὀλίγιστοι καὶ ἐλεύθεροι ἐξαιρέσεων. Καὶ ὅμως ἁπλούστατα καὶ εὐχερέστατα παράγονται ἐντεῦθεν πολυαριθμότατοι τύποι (τὸ ῥῆμα ἔχει 504,440 τύπους, οὓς ἅπαντας εἰμπορεῖ τις νὰ διδαχθῇ ἐντὸς πέντε λεπτῶν,) ἐφάμιλλοι πρὸς τὰς πολυπλοκωτάτας τροπὰς καὶ λεπτοτάτας ἀποχρώσεις τῶν τελειοτάτων γλωσσῶν. Ἤδη ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ γλώσσῃ γράφονται οὐ μόνον ἐμπορικὰ καὶ ἰδιωτικὰ γράμματα, ἀλλὰ καὶ διηγήματα, διάλογοι, διατριβαὶ ἱστορικαί, γεωγραφικαί, ἰατρικαί, φιλοσοφικαὶ καὶ γλωσσολογικαί, καὶ μεταφράσεις περιηγήσεων καὶ μυθιστοριῶν. Οὐχὶ πρὸ πολλοῦ μεθηρμηνεύθησαν ἐν τῇ «Βαλαπύκ» ἡ τραγῳδία τοῦ Λεσσιγγίου Minna von Barnheim, σερβικὰ δημώδη ᾄσματα καὶ ὁ μασσαλιωτικὸς θούριος ὕμνος. Ὅλη ἡ γραμματικὴ τῆς Βολαπύκ δυνατὸν νὰ παραδοθῇ εἰς ὀκτὼ μαθήματα, δηλαδὴ ἐντὸς ὀκτὼ ὡρῶν· ὁ διδαχθεὶς αὐτήν, δύναται, τῇ βοηθείᾳ τοῦ λεξικοῦ, νὰ μεταφράσῃ ἐπιστολὴν ἐκ τῆς Βολαπὺκ εἰς τὴν μητρικήν του γλῶσσαν καὶ ἀντιστρόφως. Δύο ἄνθρωποι διαφόρου ἑκάτερος ἐθνότητος, ἑκάτερος δὲ ἀγνοῶν ὅλως τοῦ ἑτέρου τὴν γλῶσσαν, δύνανται ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν τῇ βοηθείᾳ τῆς Βολαπὺκ νὰ ἔλθωσιν εἰς ἀλληλογραφίαν καὶ νὰ ἐξαγγείλωσιν ἀπροσκόπτως καὶ εὐλήπτως τὰ ἴδια ἕκαστος διανοήματα. Πόσα ἔτη ἀπαιτοῦνται ἕως οὗ Ἰταλὸς ἢ Γάλλος δυνηθῇ νὰ ἔλθῃ εἰς ἄμεσον ἀλληλογραφίαν πρὸς

Γερμανόν, Ἄγγλον, ἢ Ῥῶσσον, ἐρωτᾷ ὁ ἰταλὸς καθηγητὴς Φερέτος, ἐξ οὗ καὶ παρελάβομεν τὰς πλείστας τῶν ἐν τῷ παρόντι ἄρθρῳ περιέργων λεπτομερειῶν;

Τὸ σύστημα τοῦ Σχλάϋερ ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον κατὰ τὸ 1879, ἀλλὰ καθ' ἡλίκων καὶ καθ' ὁπόσων ἀντενεργειῶν καὶ προσκομμάτων ἐδέησε νὰ παλαίσῃ ἕως οὗ εἰσαχθῇ εἰς τὰς μητροπόλεις τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, ἐκτιμηθῇ δὲ ἀναλόγως πρὸς τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἀξίαν καὶ χρησιμότητα; Σήμερον οἱ ὀπαδοὶ τῆς Βολαπὺκ ὑπερβαίνουσι τὰς εἴκοσι μυριάδας ἀνθρώπων, εὑρηνται δὲ ἐν 450 μεγαλοπόλεσι τῆς Εὐρώπης καὶ 26 πόλεσι τῆς Ἀμερικῆς· ἤδη εἰσεχώρησεν ἡ Βολαπὺκ εἰς Ἀφρικήν, Ἀσίαν καὶ Αὐστραλίαν. Κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1881 ὁ καθηγητὴς Catel ἐν τῇ γαλλικῇ ἀποικίᾳ Martinique ἤρξατο τῆς παραδόσεώς της εἰς ἐπήκοον 400 ἀκροατῶν. Πρὸς διάδοσιν τῆς παγκοσμίου ταύτης γλώσσης ὑφίστανται ἤδη 120 σύλλογοι καὶ ἑταιρίαι· ἐννέα ἐφημερίδες ἐκδίδονται «βολαπυκιστὶ» ἐν Κωνσταντίᾳ, Βιέννῃ, Μονάχῳ, Βρεσλαβίᾳ, Παρισίοις, Μεδιολάνῳ, Ἀαλβόργῃ καὶ Πορτορίκῳ. Ἀλλ' οἱ σύλλογοι οὗτοι καὶ αἱ ἐφημερίδες ἐκπροσωποῦσι μόνον τὸ ἑκατοστημόριον τῶν θιασωτῶν καὶ συνηγόρων τῆς νέας γλώσσης. Ἐκ τῶν ἐγκρίτων ἀνδρῶν, ὅσοι ἠσπάσαντο τὴν Βολαπὺκ μνημονευτέον ἐπὶ πᾶσι τὸν καθηγητὴν καὶ γλωσσολόγον Μὰξ Μύλλερον ἐν Ὀξωνίᾳ καὶ τὸν καθηγητὴν τῆς γεωγραφίας, ἐν Χάλλῃ, Α. Κίρχωφ. Μόνον ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχουσι 260 διακεκριμένοι λόγιοι, ἐν οἷς ὁ Francisque Sarcey, λόγῳ τε καὶ ἔργῳ σπουδάζοντες περὶ τὴν διάδοσιν τῆς νέας γλώσσης. Τούτων δὲ πάντων προθυμότατος καὶ δραστηριώτατος ἀπεδείχθη ὁ καθηγητὴς Κέρκχωφ, ὅστις κατὰ φεβρουάριον μῆνα τοῦ 1886 ἐδίδαξε τὴν κοινὴν γλῶσσαν εἰς πλείονας τῶν δισχιλίων, ἐν οἷς πάμπολλοι δημοσιογράφοι καὶ στρατιωτικοί. Ἄξιον δὲ σημειώσεως ὅτι οὐκ ὀλίγα ἐκ τῶν μεγίστων ἐν Παρισίοις ἐμπορικῶν καὶ ἄλλων καταστημάτων ἀπέστειλαν τοὺς ὑπαλλήλους των ἵνα διδαχθῶσι τὰ μαθήματα τῆς Βολαπύκ. Τὸ παράδειγμα τῶν Παρισίων ζηλώσασαι καὶ ἄλλαι πόλεις ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ, ἐνεκαίνισαν ἑσπερινὰς παραδόσεις, ἐν αἷς διδάσκεται δωρεὰν ἡ Βαλαπύκ. Ἐν Ἰταλίᾳ ὑπάρχουσιν ἤδη ὀκτὼ σύλλογοι πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῆς διδασκαλίας τῆς νέας γλώσσης. Ἤδη ἐγένοντο καὶ γενικὰ συνέδρια τῶν «Βολαπυκιστῶν» τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1885, τὸ δεύτερον ἐφέτος ἐν Μονάχῳ καὶ τὸ τρίτον ἐν Παρισίοις.

Οἱ ἀντίπαλοι τῆς Βολαπὺκ ἐρωτῶσι πρὸς τοῖς ἄλλοις τί θὰ γείνωσιν αἱ ἤδη ὑπάρχουσαι ζῶσαι γλῶσσαι, ὅταν θριαμβεύσῃ ἡ ἐφεύρεσις τοῦ Γερμανοῦ ἱερέως; Πρὸς τοῦτο ἀποκρίνονται οἱ Βολαπυκισταὶ ὅτι πᾶν ἄλλο διανοοῦνται ἢ νὰ ἐξολοθρεύσωσι τὰς ἄλλας γλώσσας. Ἡ Βολαπὺκ οὐδεμίαν ἐπιδιώκει ἀποκλειστικὴν δεσποτείαν ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἄλλων διαλέκτων. Ὁ κύριος αὐτῆς σκοπὸς συνίσταται εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς διεθνοῦς ἐπιστολογραφίας. Πᾶς ἕκαστος εἶνε ἐλεύθερος νὰ λαλῇ τὴν μητρικήν του γλῶσσαν, καὶ νὰ μελετᾷ ἐπιμελῶς τὰς κλασικὰς καὶ τὰς νεωτέρας γλώσσας. Ἡ Βολαπὺκ εἶνε ἁπλῶς ὄργανον πρὸς ταχίστην καὶ εὐχερεστάτην ἀμοιβαίαν συνεννόησιν ἑτερογλώσσων ἀνθρώπων, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς παγκοσμίου ἐπικοινωνίας.

ΠΩΣ ΓΡΑΦΟΝΤΑΙ ΤΑ ΔΡΑΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ὁ Κάμιλλος Δουσὲ ἔγραψε:

«*Φίλτατε*,

«Δὲν εἶμαι πλέον ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, καὶ θὰ σοὶ τὸ ἀπεδείκνυον ἐμπράκτως ἂν ἀπήντων εἰς τὴν ἐρώτησίν σου σοβαρῶς διά τινος πεπαλαιωμένης θεωρίας, ἣν θὰ διέψευδεν ἡ πεῖρα. Ἀπετάθης ἤδη εἰς τοὺς ἁρμοδιωτέρους τῶν συναδέλφων μας, τρεῖς δὲ τοὐλάχιστον ἐξ αὐτῶν περιωρίσθησαν νὰ σοὶ ἀπαντήσωσι: «Διὰ νὰ γράψῃς καλὸν δραματικὸν ἔργον, πρᾶξε ὅ,τι πράττω ἐγώ.»

«Πράττε ὅ,τι πράττουν αὐτοί!

«Μεταχειρίζου τὸ φάρμακον αὐτὸ ἐνόσῳ θεραπεύει,» ἔλεγε σοφός τις ἰατρός.

«Ὁ συρμὸς πρωτεύει καὶ ὑπερισχύει. Ἐν τοῖς γράμμασι καὶ ταῖς τέχναις ὑπάρχουσι ῥεύματα ἀκαταμάχητα· ὁ κῶδιξ αὐτῶν μεταβάλλεται κατὰ πᾶσαν εἰκοσαετίαν.

«Σήμερον ὁ *Μισάνθρωπος* θὰ ἐκινδύνευε ν ἀπορριφθῇ. Ἂν κατὰ τύχην ἐδιδάσκετο διὰ πρώτην φορὰν νῦν, ἡ ἐπιτυχία του θὰ ἦτο μετριωτάτη.

«Ὁ ταμίας τοῦ θεάτρου εἰς τὰ ἔσχατα περιερχόμενος ἤθελεν ἀπαιτήσει νὰ ἐπαναληφθῶσι τάχιστα αἱ παραστάσεις τοῦ *Φίλου Φρίτζ*.»

«Κ. Δουσε.»

Ὁ Θεόδωρος Μπαμβὶλ ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς:

«*Ἀγαπητὲ φίλε*,

«Ὅπως ὅλα τὰ ζητήματα, καὶ τὸ τοῦ θεάτρου εἶνε ἀπειράκις ἁπλούστερον ἀφ' ὅσον οἱ πολλοὶ φαντάζονται. Πᾶσα ἡ ποιητικὴ τέχνη, πᾶσα ἡ κριτικὴ ἐπὶ τῶν δραματικῶν ἔργων ἐμπεριέχεται ἐν τῷ ἑξῆς θαυμαστῷ ἀποφθέγματι τοῦ Ἀδόλφου Δεννερύ:

«Δὲν εἶνε τόσον δύσκολον νὰ εὐδοκιμήσῃ τις ἐν τῷ θεάτρῳ· ἀλλ' εἶνε εἰς ἄκρον δύσκολον νὰ εὐδοκιμήσῃ διὰ καλοῦ ἔργου.»

«Πρὸς σαφῆ κατανόησιν τούτου, ὀφείλομεν νὰ θέσωμεν δύο ζητήματα, οὐδεμίαν ἔχοντα σχέσιν πρὸς ἄλληλα.

1ον Τί πρέπει νὰ πράξῃ τις διὰ νὰ συνθέσῃ δραματικὸν ἔργον, τὸ ὁποῖον νὰ εὐδοκιμήσῃ καὶ νὰ προκαλέσῃ καλὰς εἰσπράξεις;

«2ον Τί πρέπει νὰ πράξῃ τις διὰ νὰ συνθέσῃ δραματικόν τι ἔργον, τὸ ὁποῖον νὰ εἶνε ὡραῖον καὶ νὰ ἔχῃ πολλὰς ἐλπίδας ζωτικότητος;

«Ἀπάντησις εἰς τὴν πρώτην ἐρώτησιν.— Ὁ τρόπος εἶνε παντάπασιν ἄγνωστος· διότι ἂν ἦτο γνωστός, αἱ εἰσπράξεις παντὸς θεάτρου καθ' ἑκάστην ἑσπέραν θὰ ἀνήρχοντο εἰς ἑξακισχιλίας δραχμάς. Ἐν τούτοις δραματικόν τι ἔργον ἔχει πιθανότητας νὰ εὐδοκιμήσῃ καὶ νὰ γείνῃ ἀφορμὴ λαμπρῶν εἰσπράξεων, ἐὰν ἀναγνωσθὲν εἰς ἁπλοϊκόν τινα τὸν συγκινῇ ἢ τὸν φαιδρύνῃ, τὸν κάμνῃ νὰ γελᾷ ἢ νὰ δακρύῃ, ἐὰν εὕρῃ ἠθοποιοὺς οἵτινες νὰ διερμηνεύσωσι τὸ ἀληθὲς τοῦ ἔργου πνεῦμα κατὰ τὴν παράστασιν, καὶ ἐὰν κατὰ τὰ γενικὰ γυμνάσια ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐγκαθέτων χειροκροτητῶν οὐδεμίαν εὕρῃ ἔλλειψιν.

«Ἀπάντησις εἰς τὴν δευτέραν ἐρώτησιν.— Διὰ νὰ συνθέσῃς δραματικὸν ἔργον ὡραῖον καὶ βιώσιμον, ἔχε μεγαλοφυΐαν. Ἄλλη μέθοδος δὲν ὑπάρχει. Ἐν τῇ τέχνῃ ἡ ἰδιοφυΐα εἶνε μηδὲν· μόνη ἡ μεγαλοφυΐα ζῇ. Ὁ μεγαλοφυὴς ποιητὴς περιέχει ἐν ἑαυτῷ πάντας τοὺς ποιητὰς παρελθόντας καὶ μέλλοντας, ὅπως πᾶς γεννώμενος ἄνθρωπος περιέχει ἐν ἑαυτῷ πᾶσαν τὴν ἀνθρωπότητα, παρελθοῦσαν καὶ μέλλουσαν. Ὁ μεγαλοφυὴς δημιουργεῖ διὰ τὰ δραματικά του ἔργα τύπον οὐδέποτε πρὸ αὐτοῦ ὑπάρξαντα καὶ εἰς οὐδένα μετ' αὐτὸν δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ.»

«Ταῦτα εἶνε, φίλε μου, ὅσα γινώσκω· τὰ λοιπὰ φρονῶ ὅτι εἶνε χιμαιρικά. Οἱ καλούμενοι εἰδήμονες εἰς τὰ τοῦ θεάτρου (τουτέστιν ἐν ἄλλοις λόγοις ἄνθρωποι ἀγράμματοι μὴ παιδευθέντες ἀλλαχοῦ εἰμὴ μόνον ἐπὶ τῆς σκηνῆς) ἀποφαίνονται ὅτι γινώσκει τις τὸ θέατρον ὅταν συγγράφῃ κωμῳδίας κατὰ τὴν ἰδιαιτέραν συνταγήν, τὴν ἐφευρεθεῖσαν ὑπὸ τοῦ κ. Σκρίβ. Εἶνε τὸ αὐτὸ ὡς νὰ λέγῃ τις ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ἤρχισε καὶ ἐτελείωσε μὲ τὸν κ. Σκρίβ, ὅτι αὐτὸς ἔφαγε τὸ μῆλον μετὰ τῆς Εὔας καὶ αὐτὸς ἔγραψε τὸν *Θρύλον τῶν Αἰώνων*.

«Εὐχόμενός σοι καλὴν ἐπιτυχίαν διατελῶ

«Ὅλος σὸς

«Θεοδωρος Μπαμβιλ.»

Ὁ κ. Ἀδόλφος Δεννερὺ ἔγραψε τὰ ἑπόμενα:

«Λάβετε ἀφετηρίαν τινὰ ἐνδιαφέρουσαν, ὑπόθεσιν δὲ οὔτε πολὺ νέαν, οὔτε πολὺ παλαιάν, οὔτε πολὺ τετριμμένην, οὔτε πολὺ πρωτότυπον, ὅπως ἀποφύγητε νὰ προσκρούσητε καὶ κατὰ τῶν χυδαίων διανοιῶν καὶ κατὰ τῆς λεπτῆς καὶ ὀξυδερκοῦς εὐφυΐας.

«Ἀδολφος Δεννερυ.»

Ὁ Αἰμίλιος Ζολᾶ ἀπήντησε:

«*Φίλτατε συνάδελφε*,

«Μ' ἐρωτᾷς πῶς συγγράφω τὰ δραματικά μου ἔργα. Φεῦ! θὰ σοὶ εἴπω μᾶλλον πῶς δὲν τὰ συγγράφω.

«Παρετήρησες πόσον εὐάριθμοι εἶνε οἱ νέοι συγγραφεῖς οἱ ἀποτολμῶντες νὰ παρουσιάσωσι τὰ ἔργα των ἐπὶ τῆς σκηνῆς; Τοῦτο συμβαίνει διότι τῇ ἀληθείᾳ διὰ τὴν ἡμετέραν γενεὰν τῶν ἐλευθέρων καλλιτεχνῶν τὸ θέατρον κατέστη ἀπεχθὲς μὲ τὴν μαγειρικήν του, μὲ τὰ ἐμπόδιά του, μὲ τὴν ἀνάγκην τῆς ἀμέσου καὶ ἀποτόμου ἐπιτυχίας, μὲ τὴν στρατιὰν τῶν συνεργατῶν, ἣν ὀφείλει τις νὰ ὑποστῇ, ἀπὸ τοῦ ὑποκρινομένου τὸ κύριον πρόσωπον μέχρι τοῦ ὑποβολέως. Πόσον περισσότερον ἀνεξάρτητοι εἴμεθα εἰς τὸ μυθιστόρημα! Αὕτη δὲ εἶνε ἡ αἰτία δι' ἣν, ὁσάκις ὁ ὀλέθριος πυρετὸς τοῦ θεάτρου μᾶς καταλαμβάνει, προτιμῶμεν νὰ τὸν φονεύσωμεν διὰ τῆς ἀποχῆς καὶ νὰ ἀπομείνωμεν κύριοι ἀπόλυτοι τῶν ἔργων μας. Ζητοῦσι παρ' ἡμῶν πλείονα τοῦ δέοντος ὑποταγήν.

«Σημείωσε πρὸς τούτοις ὅτι ἐγὼ ἰδίως εἶμαι ἐζευγμένος εἰς τὴν ὑποχρεωτικὴν συγγραφὴν ποσοῦ μυθιστορημάτων, εἰς ἃ θὰ καταναλωθῶσιν εἰκοσιπέντε τῆς ζωῆς μου ἔτη. Τὸ θέατρον εἶνε ἀκολασία, εἰς ἣν θὰ ἐκτραπῶ βεβαίως ἐν ἡλικίᾳ λίαν προβεβηκυίᾳ.

«Ἄλλως τε ἂν μοὶ ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ ἐργασθῶ διὰ τὸ θέατρον, θὰ *κατεσκεύαζον* τὰ ἔργα μου πολὺ ὀλιγώτερον ἀφ' ὅ,τι συνήθως τὰ *κατασκευάζουσιν* ἄλλοι. Ἐν τῇ φιλολογίᾳ ἡ ἀλήθεια διατελεῖ πάντοτε εἰς λόγον ἀντιπεπονθότα μὲ τὴν κατασκευήν. Τοῦτο λέγω μόνον, ὅτι τῶν κωμῳδιῶν τοῦ Μολιέρου ἡ κατασκευὴ εἶνε ἐνίοτε λίαν ἀνεπαρκής, ἐνῷ αἱ τοῦ Σκρίβ εἶνε πολλάκις παρισινὰ κομψοτεχνήματα κατασκευῆς θαυμασίας.

«Σὸς ἐξ ὅλης καρδίας

«Αιμιλιος Ζολα.»

Τέλος ὁ Ἐδουάρδος Παλλιερὼν ἀπήντησεν ὡς ἀκολούθως:

«Μ' ἐρωτᾷς τίνι τρόπῳ γίνονται τὰ δραματικὰ ἔργα, φίλτατε Δρεϋρούς. Θὰ ἐκπλαγῇς ἴσως, ἀλλ' ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς καὶ ἐν συνειδήσει, ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, διακηρύττω ὅτι ἐγὼ οὐδὲν γινώσκω, ὅτι σὺ οὐδὲν γινώσκεις, ὅτι οὐδεὶς γινώσκει τι καὶ ὀλιγώτερον παντὸς ἄλλου ὁ δραματικὸς συγγραφεύς.

«Δὲν μὲ πιστεύεις;

«Ἄς ἴδωμεν.

«Ἰδοὺ κύριός τις λίαν ἔμπειρος, εἰδήμων εἰς τὰ τοῦ θεάτρου, δραματουργὸς πολλάκις ἐπευφημηθείς, ἐν πλήρῃ ἀκμῇ τοῦ πνεύματος διατελῶν καὶ ἐν πλήρει περιόδῳ εὐδοκιμήσας. Ἔγραψε μίαν κωμῳδίαν, κατέβαλε πᾶσαν φροντίδα περὶ τὸ ἔργον του, κατέτριψε πολὺν χρόνον, μετεχειρίσθη πᾶσάν του τὴν τέχνην, οὐδὲν ἀφῆκε τὸ τυχαῖον καὶ τὸ ἐκ συμπτώσεως. Τὴν ἀπεπεράτωσε μόλις καὶ εἶνε εὐχαριστημένος.

«Κατὰ τὴν καθιερωθεῖσαν ἔκφρασιν, ἡ καλὴ ἐντύπωσις εἶνε ἄφευκτος. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἶνε ἔμφρων καὶ δὲν ἐμπιστεύεται τὴν γνώμην του καὶ μόνην, συμβουλεύεται τοὺς φίλους του, ἀνθρώπους ὁμοτέχνους αὐτῷ, δεξιοὺς ἐπίσης συγγραφεῖς καὶ εὐδοκιμοῦντας ὡς αὐτός... Ἀναγινώσκει πρὸς αὐτοὺς τὸ ἔργον του. Δὲν λέγω ὅτι μένουν εὐχαριστημένοι· ἄλλη λέξις ἴσως θὰ ἦτο καταλληλοτέρα· — ἀλλὰ τέλος πάντων εἶνε καὶ αὐτὸς εἷς ἐπὶ πλέον λόγος, ὅπως θεωρηθῇ ἄφευκτος ἡ καλὴ ἐντύπωσις.

«Μεταβαίνει πρός τινα διευθυντὴν θεάτρου, γέροντα πεπειραμένον περὶ οὗ ὑπάρχει πολλὴ πιθανότης ὅτι εἶνε ὀξυδερκὴς ἕνεκα τῆς πείρας του καὶ πολλοὶ λόγοι ὅπως φανῇ δύσκολος ἕνεκα τοῦ συμφέροντός του. Ἀνακοινοῖ πρὸς αὐτὸν τὸ χειρόγραφόν του, εὐθὺς δ' ὡς λαμβάνει γνῶσιν αὐτοῦ, ὁ Ναπολέων ἐκεῖνος τῆς σκηνῆς, ὁ περὶ τὴν ἐπιτυχίαν ἐμπειρότατος καὶ στρατηγικώτατος, καὶ πάραυτα καταλαμβάνεται ὑπὸ σφοδρᾶς συγκινήσεως, εὐεξηγήτου εἰς ἄνθρωπον πεπεισμένον ὅτι τῷ ἐγχειρίζονται 500 χιλιάδες δραχμῶν τοῖς μετρητοῖς. Ἐνθουσιᾷ, φωνάζει, ἐναγκαλίζεται τὸν συγγραφέα, ἐπιδαψιλεύει αὐτῷ παντοῖα κολακευτικὰ ἐπίθετα ἀρχίζων ἀπὸ τὸ «ἐξαίσιον» καὶ βαθμηδὸν προχωρῶν εἰς ἀνώτερα· τὸν ἀποκαλεῖ μὲ τὰ γλυκύτατα τῶν ὀνομάτων Σαιξπῆρον, Δυβὲρ καὶ Λωζάν, Ῥοσσίνην, Ὀφφεμπαχ, ἀναλόγως πρὸς τὸ εἶδος τοῦ θεάτρου ὅπερ διευθύνει. Δὲν εἶνε μόνον εὐχαριστημένος· εἶνε γοητευμένος!... σκιρτᾷ... ἀγαλλιᾷ... Ἡ καλὴ ἐντύπωσις εἶνε ἄφευκτος.

«Καὶ δὲν εἶνε τοῦτο μόνον· περιμένετε δά! Ἀναγινώσκεται τὸ ἔργον καὶ εἰς τοὺς ἠθοποιούς, ἐπακολουθεῖ δὲ ὁ αὐτὸς ἐνθουσιασμός. Ὅλοι μένουσι κατευχαριστημένοι, δὲν λέγω ἐκ τοῦ ἔργου, διότι δὲν τὸ ἤκουσαν, ἀλλὰ τοὐλάχιστον ἐκ τοῦ μέρους του ἕκαστος. Εἶνε πεπεισμένοι καὶ αὐτοὶ ὅτι θὰ κάμουν καλὴν ἐντύπωσιν.

«Ἀρχίζουν ἔπειτα ἐπὶ δύο μῆνας τὰ γυμνάσια, ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν οἰκείων τοῦ θεάτρου, οἵτινες προσέρχονται καὶ διαδέχονται ἀλλήλους παριστάμενοι ἐκ τοῦ βάθους τῆς σκοτεινῆς αἰθούσης καὶ ἐκδηλοῦσι τὸν αὐτὸν ἐνθουσιασμόν. Ἐνθουσιῶσιν ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ ἑξήκοντα πυροσβέσται οἱ παριστάμενοι λόγῳ ὑπηρεσίας καὶ ἀμεταβλήτως κατὰ τὰς ἑξήκοντα ἐπαναλήψεις τῶν γυμνασίων γελάσαντες ἢ δακρύσαντες κατὰ τὰ αὐτὰ τοῦ δράματος μέρη.

«Πασίγνωστον δὲ τυγχάνει ὅτι οἱ πυροσβέσται εἶνε οἱ νεώτεροι Λαφορὲ τῶν νεωτέρων ἡμῶν Μολιέρων· ὅταν οἱ πυροσβέσται ἀπομείνωσιν εὐχαριστημένοι ἐκ τῶν γυμνασίων, ἡ καλὴ ἐντύπωσις εἶνε ἄφευκτος.

«Γίνονται καὶ τὰ γενικὰ γυμνάσια. Ὁ θρίαμβος εἶνε πλήρης. Εὖγε! bis! κραυγαί, προσκλήσεις εἰς τὸ προσκήνιον!.. πάντα τέλος τὰ συστατικὰ τῆς ἐπιτυχίας. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ κοινὸν τὸ παριστάμενον κατὰ τὴν προτεραίαν, ἐξαιρέσει ἐλαχίστης καὶ ἀσημάντου συμβολῆς, ἔσται τὸ κοινὸν τῆς ἐπαύριον, αὐτὸ τὸ ἴδιον... Ἡ καλὴ ἐντύπωσις, ἐπαναλαμβάνω, εἶνε ἀφευκτος, βεβαία!

«Τὴν ἐπαύριον διδάσκεται τὸ ἔργον καὶ... ἀποτυγχάνει οἰκτρῶς!

«Τί συμβαίνει λοιπόν;...

«Ἂν ὁ συγγραφεὺς γινώσκῃ τί πράττει, ἂν γινώσκῃ ἐπακριβῶς τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν μέθοδόν του, ἐξήγησέ μοι διατί μετὰ τὴν συγγραφὴν εἴκοσι καλῶν δραματικῶν ἔργων, συγγράφει καὶ ἓν χείριστον;

«Μὴ μοῦ ἀπαντήσῃς δὲ ὅτι ἡ ἀποτυχία οὐδὲν σημαίνει. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, θὰ σὲ ἐλεεινολογήσω, φίλε μου.

«Ἐννοεῖς ὅτι δὲν προτίθεμαι ν' ἀρνηθῶ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἰδιοφυΐας, τῆς ἐπιδεξιότητος, τῆς πείρας· εἶνε καὶ αὐτά, διὰ νὰ ὁμιλήσω τὴν γλῶσσαν τῶν φιλοσόφων, παράγοντες σημαντικοί. Ἀλλὰ μέχρι τίνος σημείου συντελοῦσιν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν; Τοῦτο, ἐπαναλαμβάνω, ἀγνοοῦσι πάντες καὶ ὁ συγγραφεὺς ἐπίσης τὸ ἀγνοεῖ ὡς καὶ οἱ λοιποί.

«Ὁ ποιητὴς ὁ γράφων δραματικὸν ἔργον εἶνε ὃν μὴ ἔχον συνείδησιν τῶν σκέψεών του, τὸ δ' ἔργον του εἶνε προϊὸν ὁρμεμφύτου μᾶλλον ἢ θελήσεως.

«Πίστευσέ με, φίλτατε Δρεϋφούς, ὅπως εἰς πᾶσαν περίστασιν, καὶ εἰς τὴν παροῦσαν ὁ πανουργότερος κάμνει ὅ,τι δύναται, καὶ ἂν εὐδοκιμήσῃ, λέγει ἔπειτα ὅτι τὸ ἔκαμεν ἐπίτηδες. Αὕτη εἶνε ἡ μόνη ἀλήθεια. Κατὰ βάθος ἴσως ὁ συγγραφεὺς γινώσκει τί ἤθελε νὰ πράξῃ, σπανίως δὲ γινώσκει τί ἔπραξεν· ἀλλὰ τὸν προσκαλῶ νὰ μοὶ εἴπῃ πῶς τὸ ἔπραξεν.

«Ἢ τοὐλάχιστον, ἂν εἶνε καλὸν τὸ ἔργον του, ἂς ἀρχίσῃ ἐκ νέου. Εἰς τοῦτο ἐγὼ ἐμμένω.

«Ἐν τῷ ἐπαγγέλματί μας ὑπάρχει τι τὸ *μὴ ἐπαναρχίζον* τοῦθ' ὅπερ καθιστᾷ αὐτὸ τέχνην, τί τὸ ἰδιοφυές, ὅπερ ἐξευγενίζει τὴν τέχνην ταύτην, τί τὸ μοιραίως ἄδηλον, ὅπερ καθιστᾷ αὐτὴν ἐπίχαριν ἅμα καὶ ἐπίφοβον. Ὁ θέλων νὰ ἀποσυνθέσῃ τὸ ἀριστούργημα, ν' ἀναλύσῃ τὸ ἰδανικόν, νὰ ἐξαγάγῃ τὸ μυστήριον κατὰ μίμησιν τοῦ μικροῦ παιδίου τοῦ προσπαθοῦντος ν' ἀνακαλύψῃ τὸ ἐντὸς τοῦ ὡρολογίου κρυπτόμενον ζῷον, πράττει ὡς αὐτὸ ἔργον παιδαριῶδες καὶ μάταιον.

«Ὦ, ἂν εἶχα καιρόν!.. ἀλλὰ δὲν ἔχω δυστυχῶς· διὰ τοῦτο εἶνε ἀνάγκη νὰ σταματήσω. Τὸ λαλεῖν πολλὰ περὶ τέχνης δὲν εἶνε καλὸν σημεῖον δι' ἕνα καλλιτέχνην. Εἶνε τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἐλάλει πολλὰ περὶ ἔρωτος εἰς ἐρωτευμένος. Ἂν ἤμην γυνή, θὰ ἐδυσπίστουν πρὸς αὐτόν.

«Θέλεις τώρα νὰ ἐξαγάγωμεν ἓν φιλοσοφικὸν συμπέρασμα ἐκ τῆς φλυαρίας ταύτης; Τὸ συμπέρασμα εὕρηται ἀκέραιον ἐντὸς μύθου τινὸς τοῦ υἱοῦ μου, μικροῦ φιλοσόφου ἐν ἀγνοίᾳ του ἔχοντος τότε ἡλικίαν ἑπτὰ ἐτῶν. Ἐπειδὴ ἐμάνθανε πολλοὺς μύθους, τὸν κατέλαβεν ἡ φιλοδοξία νὰ συνθέσῃ καὶ αὐτὸς ἕνα, ὃν μοῦ ἔφερε καὶ μοῦ ἔδειξε μιᾷ τῶν ἡμερῶν. Ἐπεγράφετο ὁ μῦθος *ὁ Ὄνος καὶ τὸ Καραβίδιον*. Οἱ στίχοι εἶνε ὑπὲρ τὸ δέον μακροὶ ἴσως, ἀλλ' εἰς ἀντάλλαγμα ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν δὲν ὑπερβαίνει τοὺς δύο.

«Ἰδού:

«Μιὰ ἡμέρα ἔψαλλε τὸ καραβίδι, καὶ εἰς
[ὄνος τὸ ἠρώτησε: Πῶς κάμνεις ἔτσι σύ;
«Καὶ τὸ πουλὶ ἀπήντησε: τὸ στόμα μου ἀ-
[νοίγω καὶ κάμνω τσί τσί τσί!

«Λοιπὸν ὁ ὄνος εἶσαι σὺ — μὴ δυσαρεστηθῇς, παρακαλῶ — τὸ δὲ καναρίνιον εἶμαι ἐγώ. Ὅταν ψάλλω, ἀνοίγω τὸ στόμα καὶ κάμνω *τσί, τσί, τσί!*

«Τοῦτο καὶ μόνον δύναμαι νὰ σοὶ εἴπω.

«Εδουαρδος Παλλιερον»

ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ ΠΡΟΣ ΑΔΕΛΦΟΝ

Περὶ τοῦ πλούτου.

Εἶσαι πτωχός. Ὑπόφερε μετὰ θάρρους τὴν πτωχείαν σου· μὴ ἔστω αὕτη ἄχθος ἐπὶ σοῦ. Μὴ ἡ πενία σὲ κωλύῃ νὰ πράξῃς τὸ καθῆκόν σου καὶ νὰ ἐκτελέσῃς τὸν προορισμόν σου ἐν τῷ κύκλῳ, ἐν ᾧ σὲ περιορίζει; Οὐχί βεβαίως, διότι ἕκαστος ἡμῶν ἐκλήθη νὰ πράξῃ ὅ,τι δύναται. Μὴ σὲ κωλύῃ νὰ ἀπολαύσῃς τῆς γαλήνης τῆς ψυχῆς, ἐὰν ἔχῃς ἥσυχον τὴν συνείδησίν σου; Οὔτε. Τοῦτο εἶνε τὸ πᾶν. Δὲν εἶνε λοιπὸν δυνατὸν νὰ πάσχῃς πράγματι ἕνεκεν αὐτῆς, καὶ δύνασαι νὰ πεισθῇς οἴκοθεν ὅτι πλούσιος εἶνε ὁ αὐτάρκης. Ἐάν, ἐν τοσούτῳ φιλοδοξῇς βίον μᾶλλον ἄνετον, ἔχε πάντοτε ὑπ' ὄψιν σου, ὅτι δὲν ὑπάρχει τιμιώτερον μέσον πρὸς ἐπίτευξιν τούτου παρὰ τὴν ἀγαθὴν χρῆσιν τῶν φυσικῶν προσόντων σου, καὶ ὅτι οὐδὲν τὸ μὴ ὠφέλιμον τῇ πατρίδι εἶνε ὠφέλιμον εἰς ἡμᾶς. Ἐν ᾗ περιπτώσει πλουτήσῃς ποτὲ ἐκ τῆς ἐργασίας σου, δέχθητι τὸν πλοῦτον ὡς ἀμοιβὴν τῆς δραστηριότητός σου, διάθετε δὲ αὐτὸν ὡς ἄνθρωπος, ὅστις ἔζησε καὶ δύναται νὰ ζήσῃ ἄνευ αὐτοῦ, εἶνε δὲ ὑπέρτερός του.

Οἱ ἀρχαῖοι συνεζήτουν ἐὰν ὁ πλοῦτος δύναται νὰ συνταυτισθῇ μετὰ τῆς ἀρετῆς. Τὸ ζήτημα εἶνε ἄσκοπον· ἡ τιμιότης εἶνε ἰδιότης συνταυτιζομένη πρὸς πᾶσαν κατάστασιν κοινωνικῆς τάξεως ἢ περιουσίας, ἀπὸ τῶν ὑψηλοτέρων μέχρι τῶν κατωτάτων· ὁ πλοῦτος δὲν εἶνε οὔτε κακία τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ φεύγωμεν, οὔτε ἀρετή, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ζητῶμεν· μετέχει τῆς κακίας ἢ τῆς ἀρετῆς ἀναλόγως τῆς χρήσεως ἣν κάμνομεν.

Paul Bourde.

Ο ΓΥΡΙΣΜΟΣ

Εἴκοσι χρόνους περπατεῖ ὁ Κωσταντῆς 'ς τὰ ξένα
κι' ἀπὸ τοὺς εἴκοσι κ' ἐμπρὸς ἐπιθυμιὰ τὸν πῆρε
νὰ ξαναρθῇ 'ς τὸν τόπο του νὰ 'δῇ τὰ γονικά του,
νὰ 'δῇ τὴν ἀδελφούλα του τὴ μοσχαναθρεμμένη.
Καβαλικεύει τ' ἄτι του, περνᾷ βουνὰ καὶ κάμπους
περνάει δυό, περνάει τρεῖς, περνάει δέκα κάμπους,
βλέπει τὰ σπήτια τοῦ χωριοῦ π' ἀσπρίζουνε 'ς τὰ πεῦκα,
βλέπει καὶ τὸ ποτάμι του ποὺ λούζονταν παιδάκι,
βλέπει καὶ κόρην ὥμορφη ποὺ πλένει 'ς τὸ ποτάμι·
λάμπουν 'ς τὸν ἥλιο τῆς αὐγῆς τετράξανθα μαλλάκια,
φεγγοβολᾷ κ' ἡ ὄψι της μέσ' 'ς τὰ νερὰ γυρμένη.
—Νεράϊδ' 'γγελοκάμωτη, τοῦ ἥλιου θυγατέρα,
σαράντα 'μέραις τρέχομε κ' ἐγὼ καὶ τ' ἄλογό μου
κι' ἀπόστασα κι' ἀπόκαμα κ' ἡ δίψα μὲ πεθαίνει,
κόρη μου, δόσε μου νὰ πιῶ κ' ἐγὼ καὶ τ' ἄλογό μου·
Πίνει κι' ὁ νηὸς καὶ τ' ἄλογο κι' ὁ νηὸς ἀναστενάζει
καὶ τὴν θωρεῖ κατάμματα καὶ πᾷ' νὰ φύγῃ ὁ νοῦς του.
—Ἂν εἶσαι κόρη τοῦ χωριοῦ κι' ἂν εἶσ' ἀπ' τὸ χωριό μου
ἔλα νὰ σμίξωμε τὰ δυὸ καὶ νὰ γενοῦμε ταῖρι·
ὁρίζω ἀμπέλια 'ς τὸ χωριὸ κι' ἀθέριστα χωράφια,
ἔχω καὶ βιὸς 'ς τὴν ξενιτειὰ καὶ γρόσια 'ς τὸ κεμέρι.
Κρυφὸ φιλὶ τῆς ἔδωκε 'ς τὰ κοραλλένια χείλη
καὶ τ' ἄλογο χλιμίντρησε καὶ τὰ πουλιὰ 'σωπᾶσαν
καὶ τὸ ποτάμι ἐστέρεψε κ' ἡ κόρη ἀναστενάζει.
—Τί νᾶχουν τὰ χειλάκια σου ποὺ κρυφαναστενάζουνε;
—Διαβάτη μου, σᾶν μ' ἐρωτᾷς θὰ σοῦ τὸ 'μολογήσω:
ἔχω ἀδελφὸ 'ς τὴν ξενιτειὰ εἴκοσι χρόνοι πάνε
καὶ τώρα τὸν θυμήθηκα καὶ κρυφαναστενάζω.
—Γιὰ 'πές μου κόρη λιγερή, πῶς λὲν τὸν ἀδελφό σου;
—Τὸν ἀδελφό μου Κωνσταντῆ καὶ 'μέναν' Ἀρετοῦλα!
Σφυκταγκαλιάζει ὁ νηὸς τὴ νηὰ καὶ τὴ φιλεῖ καὶ πάλι
—Ἐσεῖσ' ἡ ἀδελφούλα μου κ' ἐγῶμ' ὁ ἀδελφός σου...,
Τῆς ἐρωμένης τὸ φιλὶ τοῦ καίει τὰ φυλλοκάρδια,
τῆς ἀδελφούλας τὸ φιλὶ τὰ χείλη του δροσίζει.

Ιωαννης Πολεμης.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ἡ κυβέρνησις, ἡ ἔχουσα τοὺς ὀλιγωτέρους ἀχρήστους ἀνθρώπους, εἶνε ἡ καλλιτέρα.

—

Πρέπει νὰ ἀναγνώσῃ τις προσεκτικῶς πάσας ἐκείνας τὰς δημηγορίας, ἐν αἷς κρατεῖ τὸ φατριαστικὸν πνεῦμα. Οὐδέποτε ἐξεικονίζεται ἐν αὐταῖς ἡ ἀληθὴς τῆς χώρας κατάστασις. Οἱ ἀνήκοντες εἰς τὸ κυβερνητικὸν κόμμα παριστῶσιν αὐτὴν ἀνθηράν· οἱ ἐναντίοι βεβαιοῦσιν ὅτι τὰ πάντα διατελοῦσιν ἐν ἀποσυνθέσει. Πανταχοῦ βασιλεύει ἡ ὑπερβολή.

—

Ἡ χρηστότης εἶνε ἡ ὑψίστη πολιτική.

—

Εἰς τοῦτο συνίσταται ἡ ἀληθὴς ἐλευθερία· εἰς τὸ νὰ μὴ ἐξαρτῶνται οἱ πολῖται εἰμὴ μόνον ἐκ τοῦ νόμου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἀμερικανός τις ὀνόματι J. Pierce ἐπρότεινε τελευταῖον ἐφεύρεσιν ἰδίαν, ὅπως μεταβιβάζῃ ἐπιβάτας διὰ πνευματικῶν συρίγγων μεταξὺ τοῦ νέου καὶ τοῦ παλαιοῦ κόσμου, ἀπαραλλάκτως ὅπως μεταβιβάζονται εἴς τινας μεγαλοπόλεις αἱ ἐπιστολαί. Οἱ σωλῆνες θὰ εἶνε ὑπὸ τὸν Ὠκεανὸν ἐμβεβυθισμένοι ὅπως τὸ ὑπερωκεάνειον καλώδιον. Ὡς κινητήριον δὲ δύναμιν σκέπτεται ὁ ἐφευρέτης νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν καταπληκτικὴν δύναμιν τοῦ καταρράκτου τοῦ Νιαγάρα, ὑπολογίζει δὲ ὅτι οἱ ἐπιβάται θὰ μεταφέρωνται μὲ ταχύτητα 1000 μιλίων καθ' ὥραν. Τὰ ἀμερικανικὰ φύλλα ἀναφέροντα τὴν ἐφεύρεσιν ταύτην προσθέτουσιν ὅτι αὕτη ἐγένετο κατὰ τὰ τελευταῖα ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ καύματα ὅτε ἡ θερμότης ἀνῆλθεν εἰς 60 βαθμούς!.

Ἡ ἐπώασις διαρκεῖ εἰς τοὺς κύκνους 42 ἡμέρας εἰς τὰς χῆνας 35, εἰς τὰς ἰνδόρνιθας 28, τοὺς ταὼς 28, τὰς νήσσας 28, τοὺς φασιανοὺς 24, εἰς τὰς ὄρνιθας 21, εἰς τὰς περιστερὰς 14 ἡμέρας. Ἡ ἐγκυμοσύνη διαρκεῖ εἰς τὰς φορβάδας 350 ἡμέρας περίπου, εἰς τὰς ἀγελάδας 285, εἰς τὰς ἀμνάδας 152, εἰς τὰς ὗς 120, εἰς τὰς κύνας 63—65, καὶ εἰς τὰς γαλᾶς 46—60 ἡμέρας.

Αἱ κυρίαι τῆς Εὐέλπιδος Ἄκρας προσέφερον ὡς δῶρον εἰς τὴν βασίλισσαν Βικτωρίαν, ἐπὶ τῷ ἰωβιλαίῳ αὐτῆς, δύο καλλιτεχνικώτατα ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ριπίδια, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται ἐξ 963 πτερῶν στρουθοκαμήλου.

Φίλος τοῦ διασήμου Ἰταλοῦ μελοποιοῦ Βέρδη διηγεῖται ἐν ἰταλικῇ ἐφημερίδι τὸ ἑπόμενον περὶ αὐτοῦ ἀνέκδοτον.

Πρὸ δύο ἐτῶν, λέγει, ἐπεσκέφθην τὸν Βέρδην ἐν μικρῷ οἰκίσκῳ, ὃν κατῴκει εἰς Μογκαλιέρι. Μὲ ἐδέχθη δὲ ἐντὸς δωματίου, ὅπερ, καθὰ ἔλεγεν, ἐχρησίμευεν αὐτῷ ὡς αἴθουσα, κοιτὼν καὶ ἑστιατόριον.

—Ἔχω ἀκόμη δύο μεγάλα δωμάτια, προσέθηκεν ὁ Βέρδης, ἀλλ' εἶνε πλήρη.

Ἀνοίξας δὲ δύο θύρας μοῦ ἔδειξε δύο μεγάλα δωμάτια, ἐν οἷς ἀπέκειντο 95 ὄργανα, ἐκ τῶν καλουμένων γαλλιστὶ orgues de Barbarie, δι' ὧν οἱ πλανόδιοι μουσικοὶ κατακηλοῦσιν (;) ἐν πάσῃ χώρᾳ τὰ ὦτα τῶν διαβατῶν.

— Κατὰ τὴν ἄφιξίν μου εἰς τὴν πόλιν, εἶπεν ὁ Βέρδης, ὅλα αὐτὰ τὰ ὄργανα ἀνεστάτωναν ἀπὸ πρωΐας μέχρι ἑσπέρας τὸν κόσμον μὲ μελῳδίας ἀπὸ τὸν «Ριγολέτον», τὸν «Τροβατόρον» καὶ τὰ ἄλλα μελοδράματά μου. Μὲ ἠνώχλουν τόσον ὥστε τὰ ἐνοικίασα δι' ὁλόκληρον τὸ θέρος ὅπου θὰ μείνω ἐδῶ. Ἔδωκα 1500 φράγκα, ἀλλὰ τοὐλάχιστον ἀπέκτησα τὴν ἡσυχίαν μου.»

Φοβερὰς διαστάσεις ἔλαβε κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἡ θερμότης ἐν Ἀμερικῇ. Καθὰ γράφουσιν ἐκ Φιλαδελφείας, ἡ θερμοκρασία ἀνῆλθεν ἐν Βασιγκτῶνι εἰς 102 βαθμοὺς Φαρεγχάϊτ (38ο, 89 Κ.) ὑπὸ τὴν σκιάν· ἓξ ἄτομα ἀπέθανον ἐκ σειριάσεως. Ἐν Ἡιχμόνδῃ τὸ θερμόμετρον ἐσημειοῦ ἀπὸ 100 βαθμῶν (37, 78 Κ.) μέχρις 106 (41ο, 11 Κ.), καὶ κατὰ τὰς δύο ταύτας ἡμέρας ἀπέθανον δώδεκα ἄτομα. Ἐν Λουϊσβίλλῃ ἡ θερμοκρασία ἀνῆλθεν εἰς 100 βαθμούς, ἀπέθανον δὲ τέσσαρα ἄτομα· ἐν Πιτσβούργῳ δὲ εἰς 95 καὶ ἀπέθανον 23 πρόσωπα. Ἐν Φιλαδελφείᾳ ἡ μεγίστη θερμοκρασία ἀνῆλθεν εἰς 94 βαθμούς, ἀπέθανον δὲ ἐξ ἡλιάσεως τεσσαράκοντα δύο ἄτομα.

Ἡ τάσις ἣν ἔχει ἡ νεωτέρα ἀνθρωπότης εἰς τὸ περιηγεῖσθαι εἶνε νέος παράγων ἐν τῇ ἱστορίᾳ ταύτῃ, ἄγνωστος εἰς τὰς προτέρας γενεάς, ἐν τῇ εὐρύτητι οἵαν βλέπομεν αὐτὴν σήμερον. Ἡ γενεὰ δὲ ἧς οἱ ἄνθρωποι ἀκούουσιν ἐν τῷ λίκνῳ τοὺς συριγμοὺς τῆς ἀτμομηχανῆς, θὰ εἶνε κατ' ἀνάγκην ὅλως ἀλλοία τῆς τῶν προτέρων, τοῦτο ὅμως δὲν καταστρέφει τὴν ἀληθῆ ποίησιν. Ἑκάστη μήτηρ διδάσκει τὸ τέκνον της νέα ᾄσματα, ἡ δὲ αἰωνία μήτηρ τῶν ἀνθρώπων, ὁ χρόνος, θὰ διδάσκῃ διηνεκῶς νέα ᾄσματα εἰς τὰ τέκνα τῶν νέων γενεῶν, ἔχοντα μὲν ἄλλον ἦχον ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ παλαιά, τὰ παρελθόντα, ἀλλ' ἐπίσης πλήρη ἐννοίας καὶ στοργῆς.

Τὸ γένος δημιουργεῖ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων τὴν διαφοράν, ἣν δημιουργεῖ μεταξὺ ἑνὸς ὄνου οὗ ὁ πατὴρ μετέφερε κόπρον καὶ ἑτέρου οὗ ὁ γεννήτωρ μετέφερεν ἄνθη.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1887—1041